

ELMER

JAARVERSLAG 2021

VOORSTELLING

HISTORIEK

Ruim 25 jaar geleden hoorden we signalen dat er geen toegang was tot de kinderopvang voor ouders die opleiding wilden volgen, die hun administratie moesten regelen of plots een werkaanbod kregen. In 1997 is Elmer, als project van vzw EVA Bxl, opgestart met als doel tegemoet te komen aan de nood aan kinderopvang van deze ouders. Vanuit het idee van de “buurtdiensten” werd deze buurtgerichte dienstverlening gekoppeld aan een kwalificerend opleidingstraject in de kinderopvang voor mensen uit de buurt.

Sinds 2004 verwierf Elmer de eerste structurele erkenning van Kind & Gezin, nu Agentschap Opgroeien, voor Elmer Noord en is de werking van Elmer verzelfstandigd in een eigen vzw.

De organisatie beschikte eind 2021 over 4 vestigingen met een capaciteit van 199 vergunde plaatsen, waarvan 173 door Kind & Gezin gesubsidieerd. Deze voorzieningen bevinden zich in Schaarbeek - Noordwijk, Anderlecht - Kuregem, St-Jans-Molenbeek – Oud-Molenbeek en Brussel - Stalingradwijk.

Elmer heeft ruim 100 medewerkers in dienst, waarvan 18 begeleiders in een opleidingstraject.

Elmer heeft een opdracht als Centrum voor Inclusie voor de Brusselse regio.

MISSIE

Elmer wil het welzijn, de maatschappelijke kansen en de participatie van gezinnen en kinderen verhogen door het organiseren van buurtdiensten die Nederlandstalige, laagdrempelige, kwalitatieve kinderopvang aanbieden in Brussel.

De werking rond opleiding en tewerkstelling van medewerkers uit kansengroepen maakt hier integraal deel van uit.

Respect voor diversiteit en eigenheid en het geloof in de positieve groeikansen van elk individu zijn hierbij belangrijke waarden.

WERKING

Elmer biedt kinderopvang aan ouders die nood hebben aan deeltijdse, voltijdse, occasionele, kortdurende of urgentie-opvang.

Elmer geeft prioriteit aan ouders die opleiding volgen, plots werk gevonden hebben of om sociale, medische of pedagogische redenen nood hebben aan kinderopvang. Daarnaast richt Elmer zich ook naar werkende ouders uit de buurt, met als doel een sociale mix te bereiken.

De begeleiding van de kinderen gebeurt door een gemengd team van gekwalificeerde en (nog) niet-gekwalificeerde medewerkers. Deze laatsten volgen de opleiding “Begeleider Kinderzorg” in het C.V.O., afdeling Tweedekansonderwijs van Anderlecht.

INHOUD

Inleiding	4
Kinderen @ ouders	5
Cijfers	5
Toegankelijkheid	12
Pedagogische werking	14
Ouderwerking	25
Wijkwerking, netwerkvorming en samenwerkingsverbanden	33
Centrum voor inclusie	41
Omkadering	44
Medewerkers	44
Welbevinden van de medewerkers	48
Elmer als lerende organisatie	51
Preventie	55
Kwaliteit en kwaliteitscontrole	59
Financieel en bestuur	61
Besluit	62

INLEIDING

We zijn blij ons jaarverslag van 2021 voor te stellen. Zoals steeds is dit het resultaat van het werk van velen.

Educatieve ondersteuning bieden aan de kinderen was dit jaar de grote focus, dankzij de opeenvolgende Erasmus+ projecten, Building Bridges, Playing en Narrate. Hoewel onze kinderen heel jong zijn en vaak meer- of anderstalig thuis, realiseerden we ons dat de mogelijkheden eindeloos zijn en dat we nog zoveel kunnen leren.

Het verkennen van de wereld is één van de ervaringsgebieden van het Pedagogisch Raamwerk van Agentschap Opgroeien. Uitstappen met de kinderen zijn dan ook dé manier om de omgeving te ontdekken. Grote uitstappen naar de Zoo of het Museum, maar ook kleine dagelijkse wandelingen zorgen voor nieuwe ervaringen die belangrijk zijn in de ontwikkeling van de kinderen. In het Frans verwoordt men het sprekend met “l'éveil”, het verwonderd ontwaken en de wereld ontdekken.

Daarbij zijn de ouders onze belangrijke partners. Inzetten op een sterke vertrouwensband en samen de opvoeding vorm geven blijft een essentieel deel van ons dagelijks werk.

Samenwerken met partnerorganisaties helpt ons dan weer om ons aanbod te verbreden en verdiepen, elke vestiging vanuit de eigen plaatselijke context.

Om al deze zaken te realiseren zetten we in op een fijne teamwerking van betrokken, veerkrachtige medewerkers.

Ook dit jaar werd volledig beheerst door de covid-pandemie. Vanuit een groot maatschappelijk bewustzijn, door sterke dynamiek en de inzet van flexibiliteit, creativiteit en uithoudingsvermogen slaagden we er steeds in om de nodige aanpassingen te doen en vele mooie dingen te realiseren. Hiervan getuigen we graag in dit rapport.

Veel leesplezier!

KINDEREN & OUDERS

CIJFERS

Elmer had in 2021 een totale door Kind & Gezin vergunde capaciteit van 199 plaatsen. De gesubsidieerde capaciteit bedroeg 188 plaatsen: 173 door Agentschap Opgroeien en 15 door gefinanciering van Actiris. In de loop van het jaar werden immers 12 plaatsen, die sinds 2019 voorgefinancierd werden door Stedenfonds Vlaanderen, opgenomen in het subsidiekader van het Agentschap.

2021	Vergunde capaciteit	Gesubs. Capaciteit Ag. Opgroeien + Gesco	Aantal kinderen	Aantal aanwezigheden	Bezettingsgraad obv aanwezigheden	% Kwetsbare gezinnen*	Buiterschoolse	Inclusie	Dringende opvangplaats
Elmer Noord	68	68	129	10590	70,8%	45,0%	8	9	15
Elmer Zuid	64	58	118	9577	75,1%	58,5%	19	9	16
Elmer West	36	34	73	6290	84,1%	64,4%	7	4	17
Elmer in de Stad	31	28	62	4500	73,1%	48,4%	17	1	14
Totaal	199	188	382	30957	74,8%	53,4%	51	23	62

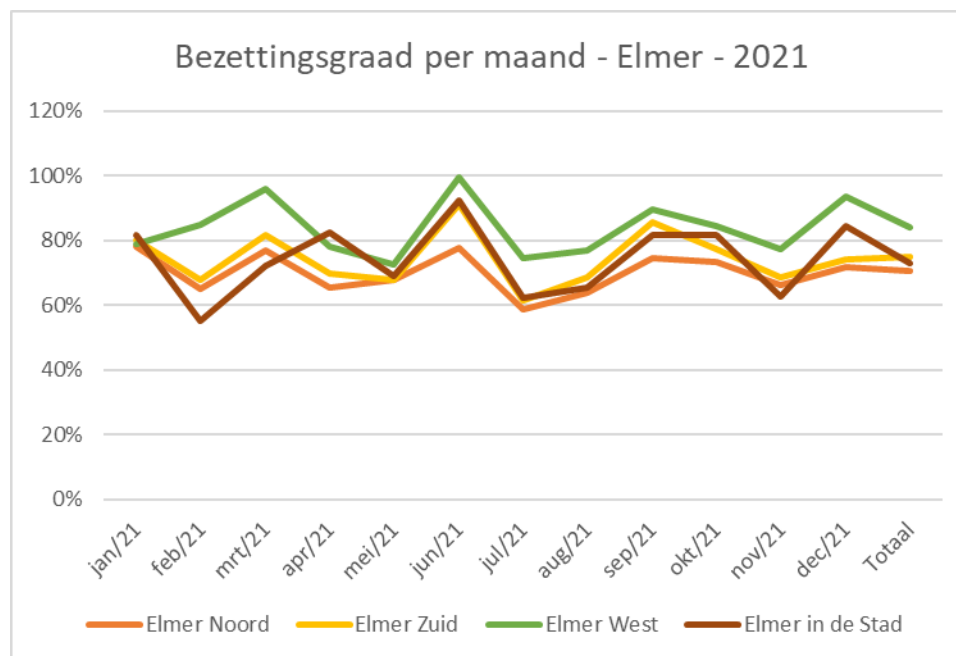
* kwetsbare gezinnen: beantwoorden aan twee van de volgende kenmerken: werk/opleiding, laag inkomen**, alleenstaande, problematische gezondheids- /zorgsituatie**, laag opleidingsniveau**

** minstens 1 van deze kenmerken is ook aanwezig

In 2021 bereikten we 382 kinderen in de verschillende vestigingen van Elmer. 26 minder dan het voorbije jaar en dat is opvallend. We merken een trend waarbij ouders meer dagdelen vragen, enerzijds in functie van opleiding of werk, maar anderzijds ook in functie van pedagogische draagkracht: ouders durven er meer dan vroeger voor uitkomen dat ze het moeilijk hebben in hun opvoedingstaak, ze hebben nood aan ruimte voor zichzelf of voor de oudere kinderen in het gezin. Ruimere opvangplannen betekenen minder ruim bereik. Tegelijk merken we het effect dat we zelf minder durven “overboeken”: begeleiders vielen vaker uit - het ziektepercentage is op 2 jaar tijd verdubbeld! - zeker ook onder invloed van de pandemie. Bovendien is het aantal kinderen met specifieke zorgen in dezelfde periode sterk gestegen. In de meeste leefgroepen in Elmer vangen we een kind met extra zorgen op. Hierdoor zijn we ook geneigd minder druk te zetten op de reservaties.

Elmer wil **FLEXIBEL** ingaan op opvangvragen van ouders. Op die manier komen we sterker tegemoet aan de diverse en wisselende noden. De kind-plaatsratio is een indicator voor flexibiliteit. Elmer haalde een kind-plaats ratio op jaarbasis van 2,03. Dit betekent dat gemiddeld 2,03 kinderen op jaarbasis één gesubsidieerde plaats gebruikten. Deze ratio heeft te maken met in- en uitstroom en geeft vooral de flexibiliteit weer rond kortdurende noodvragen. Zoals te verwachten betekent dit een daling in vergelijking met de voorbije jaren, om redenen zoals hierboven toegelicht. Daarnaast is er de gemiddelde maand-ratio, die flexibiliteit van opvangplannen, zoals deeltijdse opvang, weergeeft. Deze bedroeg voor Elmer 1,16, hetgeen dan weer een stijging betekent in vergelijking met vorig jaar.

Elmer stelt zich als doel naar een **BEZETTINGSGRAAD** van 90% te werken. In 2021 telden we 30.957 aanwezigheidsdagen. Gemiddeld haalden we een bezettingsgraad van 74,8%, berekend over de totale gesubsidieerde capaciteit. Dit is sterker dan tijdens het eerste jaar van de pandemie. Tegelijk merken we dat de bezetting gedurende het volledige jaar onder druk stond met grote schommelingen tussen de maanden, ondermeer door het regelmatig sluiten van leefgroepen om de verspreiding van het virus te beperken. Daarnaast waren ouders vaker geneigd om hun kind thuis te houden bij thuiswerk, tijdens online lessen of wanneer de les werd geannuleerd, wat dit jaar opvallend vaak gebeurde. Daarbij speelden ook financiële redenen een rol: vanuit het principe van de ouder als 1ste opvoeder is het in Elmer mogelijk af te bellen op de dag zelf, zonder hiervoor respitdagen te moeten inzetten of een vergoeding te betalen. Dit verlaagt voor ouders de drempel om toch hun kind zelf op te vangen wanneer dit mogelijk is.

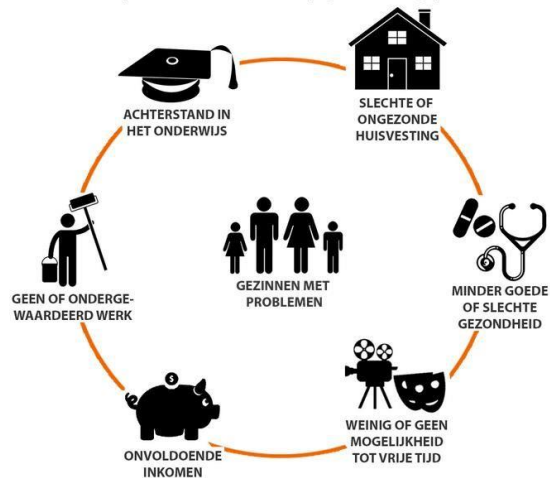

De meeste opvangplaatsen (155) in Elmer worden gesubsidieerd op trap 3. De werking streeft naar een sociale mix en richt zich uitdrukkelijk naar **KWETSBARE GEZINNEN**. Gemiddeld bereikte Elmer 53,4% kwetsbare gezinnen. Deze beantwoordden aan een combinatie van een aantal kenmerken waaronder: werk of opleiding van de ouder, eenoudergezin, laag inkomen, problematische gezondheids- of zorgsituatie en laag opleidingsniveau. Dit betekent een opvallende daling in vergelijking met voorgaande jaren. De reden van de daling is ons nog niet helemaal duidelijk. Cijfers van het Loket Kinderopvang Brussel geven voor de 2 pandemiejaren een algemene daling van 5% aanvragen van kwetsbare gezinnen in Brussel.

Elmer biedt ook **BUITENSCHOOLSE OPVANG** aan voor de jongste kleuters tot 3,5 jaar. Meestal gaat dit over woensdagen en vakantiedagen. We hebben in 2021 51 jonge kleuters opgevangen, net als het voorgaande jaar.

In het kader van de **DRINGENDE OPVANGPLAATSEN** konden we 60 opvangvragen op minder dan een maand toewijzen: 9 omwille van plots werk, 15 omwille van het plots starten met een opleiding, 15 omdat de

gebruikelijke opvang buiten de wil van het gezin wegviel en 21 in het kader van een acute crisis, waarvan 7 in het kader van het Zorggarantieplan (ook wel “Werf 2”) van de Vlaamse Overheid. Met dit plan wordt ernaar gestreefd uithuisplaatsing van heel jonge kinderen te vermijden of te beperken in tijd door een netwerk rond het gezin te activeren. Kinderopvang kan hierin een belangrijke rol spelen. Door uitgebreid in te zetten op dringende opvangvragen maken we vaak een groot verschil voor het gezin: ouders kunnen toch een opleiding aanvatten, of een vaste job aangaan, waardoor ze een sterkere maatschappelijke (ook financiële) positie verwerven en structureel stappen uit de armoede zetten, zoals naar een betere (lees: minder ongezonde) woning op zoek gaan. Het is algemeen bekend dat voldoende inkomen en goede en stabiele huisvesting belangrijke stappen betekenen om op andere domeinen, zoals gezondheid en onderwijs, vooruit te kunnen gaan. Dringende opvangplaatsen voor gezinnen in acute situaties, waarbij het vaak over intrafamiliaal geweld of psychische problemen van een ouder gaat, zorgen ervoor dat een netwerk

“Ik heb uiteindelijk voltijds kunnen starten met werken sinds ik plaats heb gekregen bij Elmer. Het heeft ons leven veranderd, ik was het interim werk beu omdat je nooit geen zekerheid hebt. Nu mijn man en ik een vast inkomen hebben, gaan we een huis kunnen kopen, omdat het vroeger moeilijk was om een lening te krijgen gezien ik geen vast werk had.” mama van I

“Gelukkig dat we opvang vonden, onze oppas heeft ons 1 week de tijd gegeven om elders opvang te vinden...Wat een opluchting om niet meer afhankelijk te zijn van een andere persoon. Hier is de opvang georganiseerd van 7u tot 18u. Ondanks de moeilijke situatie hebben we onze werk kunnen houden.” Ouders van E

wordt gecreëerd, waardoor de problematiek minder zwaar wordt en vooral het kind daarvan een grote impact voelt. Volgens ons zijn betaalbare, dringende opvangplaatsen hét instrument bij uitstek om kinderarmoede te

“Avant de faire la connaissance d’ Elmer j’étais au bord du gouffre. Mon petit garçon avait beaucoup de problèmes de santé et en plus de son handicap il prenait pas de poids. Les repas se passaient pas bien...Une situation difficile a vivre pour moi. Son pediatre m’avait conseillé de le mettre quelque jours en crèche pour jouer et manger avec d’autres enfants. Depuis nous revivons, mon fils adore venir et mange très bien à la crèche. De mon coté je poursuis ma therapie pour aller mieux.” Mama van S

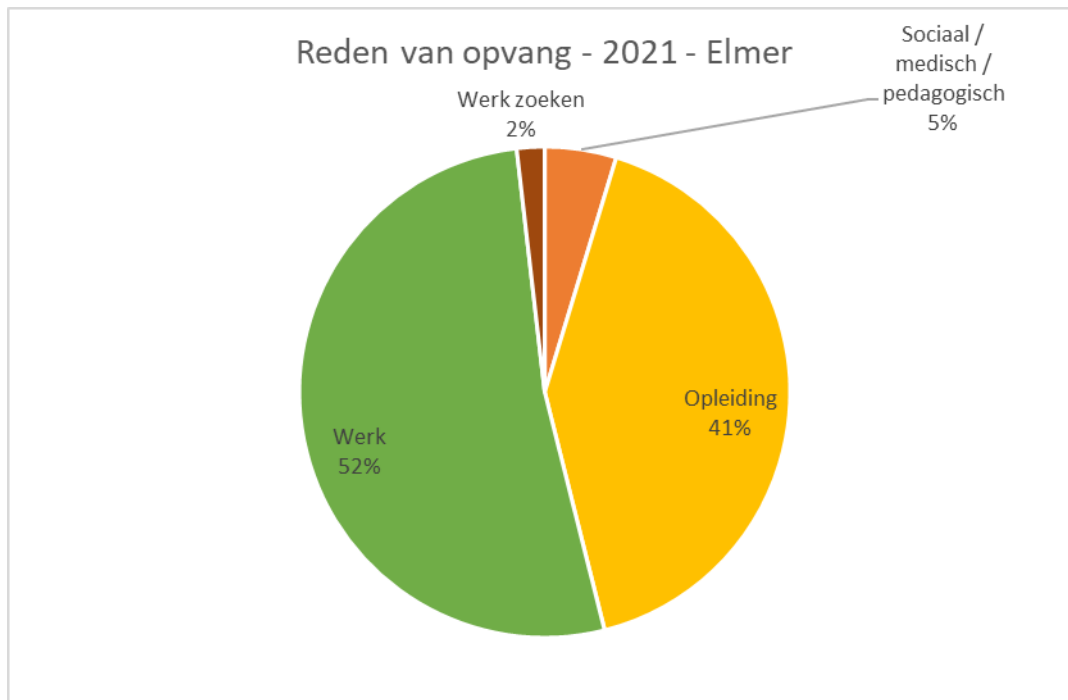
bestrijden. Daarnaast is samenwerken met toeleiders van kwetsbare gezinnen van groot belang: Elmer streeft ernaar zoveel mogelijk in te

gaan op vragen via toeleiders, om op die manier het imago te doorbreken dat er “nooit plaats is in de kinderopvang”. Dat vraagt dan wel heel wat flexibiliteit, puzzelwerk en de overtuiging dat kinderopvang een belangrijke maatschappelijke dienstverlening is.

Als Centrum voor Inclusie ving Elmer in de loop van het jaar 23 **KINDEREN MET SPECIFIEKE ZORGEN** op, met in totaal 1835 aanwezigheden. De stijgende trend van vorig jaar lijkt zich door te zetten. Mogelijk leveren de gezamenlijke inspanningen rond outreach naar doorverwijzers van de werkgroep Toegankelijkheid en Inclusie resultaten op en is ons aanbod beter beken. Naast deze kinderen, waarbij een duidelijke medische diagnose was vastgesteld, vingen we ook kinderen op met “een vermoeden van” specifieke zorgnoden, maar waar nog geen diagnose kon gesteld worden.

Hieronder volgt een kwantitatieve analyse van de bereikte gezinnen in 2021.

REDEN VAN OPVANG

41% van de ouders kwam naar Elmer omdat minstens één van hen opleiding volgde. Bijna 57% van deze ouders had een laag opleidingsniveau (geen in België erkend diploma secundair onderwijs). 74,6% van de ouders in opleiding had een “laag inkomen” (definitie Kind & Gezin: gezamenlijk belastbaar inkomen op jaarbasis is lager dan 28.757,06€ - bedrag voor 2019). 42,4% van deze ouders in opleiding was alleenstaande.

52% van de ouders kwam naar de opvang enkel omwille van werk. 30,6% van deze werkende ouders was tegelijk ook een kwetsbaar gezin. Ze hadden een combinatie met de kenmerken laag inkomen, laag opleidingsniveau of problematische gezondheids- of zorg situatie. Hun werksituatie was bijgevolg precair. 15,5% van deze werkende ouders was alleenstaande.

5% van de kinderen kwam enkel om sociale, medische of pedagogische redenen naar Elmer. 2% met als enige reden solliciteren.

GEZINSSITUATIE

Elmer zet steeds in op voorrang voor alleenstaande ouders, aangezien het vinden van opvang voor hen van groot belang is en het verschil kan maken op vlak van leefbaarheid. Bijna 30% van de bereikte gezinnen was een-oudergezin.

OPLEIDING

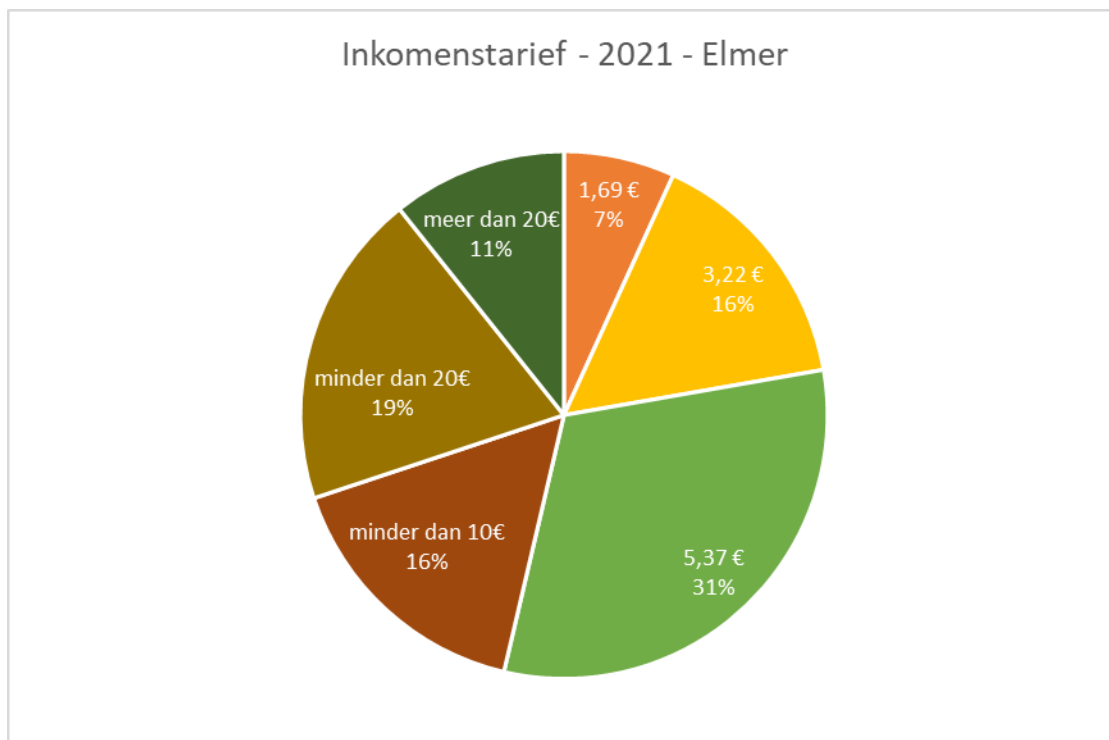
Eén van de voorrangsgroepen binnen de kwetsbare gezinnen zijn gezinnen waar geen van beide ouders beschikken over een in België erkend diploma Secundair Onderwijs. Deze ouders hebben vaak moeizamer toegang tot noodzakelijke informatiebronnen, ze vinden minder gemakkelijk een job. Indien ze een job hebben, zal deze vaker laagbetaald zijn. We gaan er daarom vanuit dat deze gezinnen bij uitstek kwetsbaar zijn. Elmer brengt in zijn beleid en communicatie steeds zoveel mogelijk het perspectief van deze gezinnen binnen. Via het opleidings- en tewerkstellingstraject, waar medewerkers zonder diploma Secundair Onderwijs zich kunnen scholen tot gekwalificeerde begeleiders, maakt dit perspectief deel uit van onze organisatie.

In 2021 beschikte 37% van de gezinnen in Elmer niet over een erkend diploma Secundair Onderwijs.

GEZINSINKOMEN

Een laag inkomen wordt in het decreet gedefinieerd als een gezinsinkomen onder 28.757,06€ (bedrag voor 2019). Ruim de helft van de ouders in Elmer had in 2021 een laag inkomen.

Een andere manier om naar de gezinsinkomens te kijken is de hoogte van het inkomenstarief.

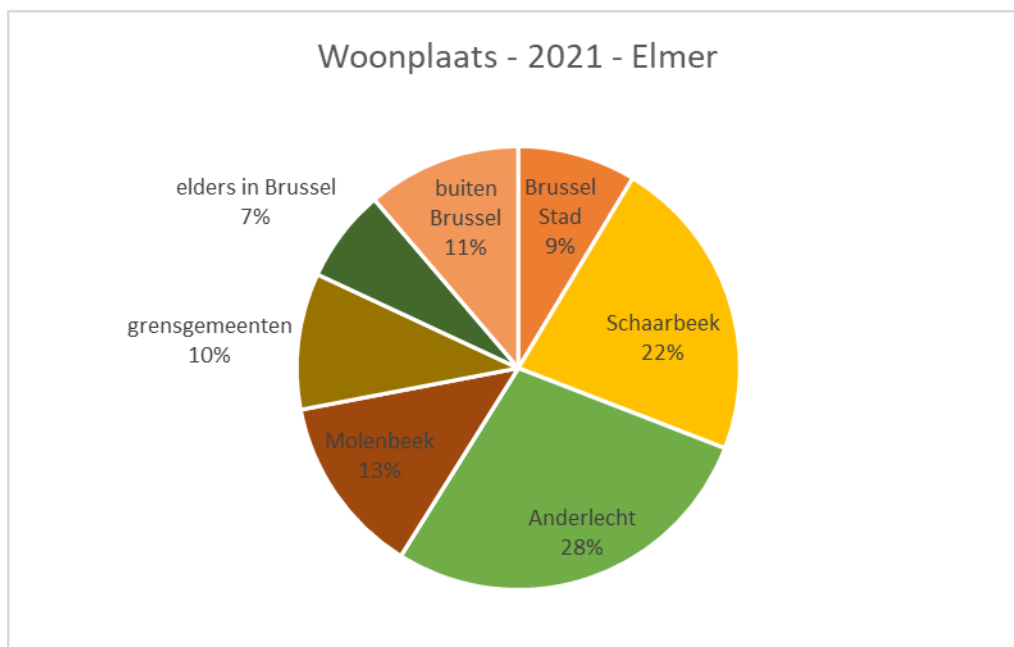
54 % van de gezinnen in Elmer betaalde één van de minimumtarieven (1,69€, 3,22€ of 5,37€). Dit is iets meer dan vorig jaar. Het grootste deel van de minimumtarieven is automatisch toegekend, op basis

van het inkomen. Een ander deel betreft één van de categorieën van het zogenaamde “Individueel Verminderd Tarief”, zoals medische of praktische bijstand, laag inkomen en inburgering, leefloon met opleiding, pleegzorg, tienerouder,...

In Brussel hebben de kinderdagverblijven de bevoegdheid om zelf het OCMW-tarief toe te kennen. Elmer informeert de ouders over het sociaal tarief bij het doornemen van het Huishoudelijk Reglement. Wanneer het tarief duidelijk wordt bij het verkrijgen van het kindattest, bevragen we of dit haalbaar is voor de ouder. Indien dit niet het geval is, stellen we nogmaals de mogelijkheid van een sociaal tarief voor. De toekenning gebeurt op basis van een gezamenlijk sjabloon voor de Brusselse kinderdagverblijven, uitgewerkt door het loket kinderopvang Brussel. In de loop van 2021 beslisten we voor 3 kinderen een “OCMW-tarief”. Dit is duidelijk lager dan andere jaren. Een verklaring is er niet echt. Wat wel duidelijk is, is dat het sjabloon best een update kan gebruiken. Wat we vanuit Elmer alvast willen aandragen is het idee om met knipperlichten te werken :

- o Heeft de ouder of het kind specifieke zorgnoden? **Ja** / Nee
- o Zijn er medische kosten in het gezin? **Ja** / Nee
- o Beschikt men over het groeipakket? Ja / **Nee**
- o Beschikt het gezin over een eigendom (huis)? Ja / **Nee**
- o Heeft het gezin schulden? **Ja** / Nee
- o Wat zijn de huurlasten? Knipperlicht indien **hoger dan** bepaald percentage van het inkomen

WOONPLAATS

Elmer richt zich prioritair naar gezinnen die in de nabije omgeving van de opvang wonen. De vestigingen

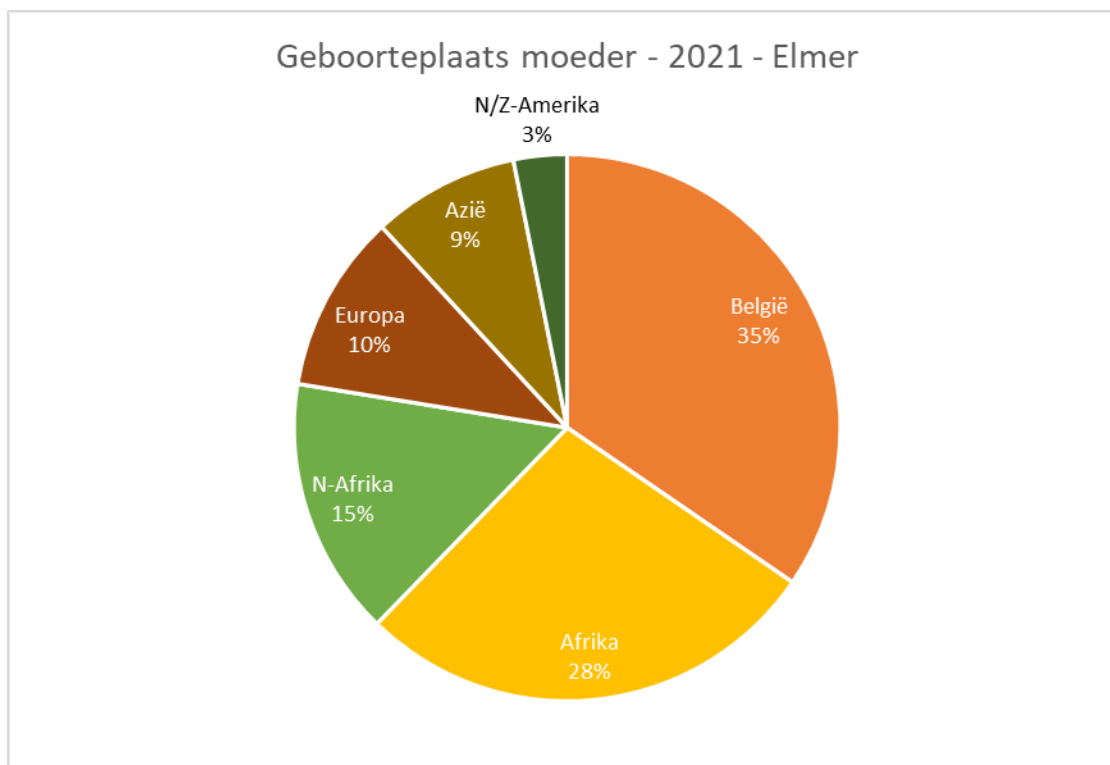
van Elmer zijn ingepland in enkele van de meest preciaire wijken van het Brussels Gewest. Bijna drie kwart van de gezinnen woonde in de betrokken gemeenten, 10 % in grensgemeenten. Dit jaar telden we 11% kinderen van buiten het Brussels Gewest. Dit waren kinderen van medewerkers van Elmer of kinderen die verhuisd zijn in de loop van hun verblijf in Elmer.

ORIGINE

Een grote diversiteit aan gezinnen is eigen aan Elmer. Op de verklaring op eer in het kader van prioritaire doelgroepen voegden we een extra vraag toe in verband met de geboorteplaats van de moeder. Dit geeft een objectieve indicatie van de diversiteit weer.

We registreerden 48 verschillende geboortelanden (10 minder dan vorig jaar). Ruim een derde van de moeders was geboren in België. De andere meest vertegenwoordigde geboortelanden waren Marokko, Guinée, Kameroen, Tibet (China) en Congo, net zoals vorig jaar, maar in een andere volgorde.

Onze medewerkersgroep weerspiegelt deze diversiteit (met 30 geboortelanden – zie verder). Dit helpt om de brug te leggen naar de ouders en een vertrouwensrelatie uit te bouwen.

KENNIS NEDERLANDS

Het decreet bepaalt dat de Nederlandstalige opvangvoorzieningen in Brussel tot 55% van de gezinnen voorrang kunnen geven aan gezinnen waar één van de ouders het Nederlands “voldoende machtig” is. Concreet gaat het over het Europees taalniveau B1.

De ouders kunnen dit in Elmer via een verklaring op eer aangeven. We vragen hier geen bijkomende bewijzen van. We bereikten in de 4 vestigingen 51% gezinnen waarvan minstens één van de ouders het Nederlands voldoende machtig is.

TOEGANKELIJKHEID

Beschikken over kinderopvang betekent sociale steun voor ouders. Deze sociale steun verlaagt het stressniveau, hetgeen een negatieve factor is bij het opvoeden van kinderen. Breed toegankelijke kinderopvang is bijgevolg heel belangrijk voor vele gezinnen.

Men spreekt over de **5 B's** (Beschikbaarheid – Bereikbaarheid – Betaalbaarheid - Begrijpbaarheid - Bruikbaarheid) wanneer het gaat over toegankelijkheid. Door deze aan te pakken verlaagt men drempels. Elmer tracht op elke B een antwoord te bieden.

Met onze 188 gesubsidieerde plaatsen, ingebed in wijken met grote uitdagingen in de Brusselse regio, én met de plaatsen voor dringende opvang kan Elmer **BESCHIKBAARHEID** van het aanbod realiseren.

BEREIKBAARHEID gaat over fysieke bereikbaarheid, te voet of met het openbaar vervoer. Elmer Noord, Elmer in de Stad en – zij het in mindere mate- Elmer West zijn vlot te bereiken vanuit verschillende wijken en gemeenten. Elmer Zuid is ingebed in een wijk, met sterke fysieke grenzen, zoals een spoorlijn, het kanaal en de kleine ring. Ook de permanenties op dinsdagvoormiddag dragen bij tot de bereikbaarheid: ouders kunnen zonder afspraak langskomen of telefoneren om hun opvangnood te bespreken. Deze permanentiemomenten zijn ook goed gekend bij toeleiders. Vele urgente vragen van kwetsbare gezinnen komen daar terecht. In Elmer Noord krijgen we één keer per maand versterking van het Lokaal Loket, dat ouders helpt bij het registreren in het centraal registratiesysteem. Op die manier kunnen we zelf focussen op vragen specifiek voor Elmer. Omdat 2021 nog voor een groot deel impact voelde van de pandemie, beperkten we gedurende enkele maanden noodgedwongen deze dienstverlening. Tijdelijk vroegen we de ouders om eerst telefonisch afspraak te maken. Op die manier vermeden we teveel contacten in de gang.

Zoals alle kinderdagverblijven met inkomenstarief is Elmer gebonden aan de tarieven van Kind & Gezin. Binnen deze tarifiering kunnen we echter beleid voeren op vlak van **BETAALBAARHEID**: Elmer vraagt geen reservatie-, luier- of administratiekost en door een onbeperkt aantal respitdagen hoeven ouders niet te betalen voor verwittigde afwezigheden. In Brussel kunnen kinderopvangvoorzieningen zelf een OCMW-tarief beslissen voor ouders met specifieke moeilijkheden. Binnen Elmer maken we actief en overwogen gebruik van dit systeem. We funderen onze beslissingen ook telkens met een dossier.

Aan **BEGRIJPBAARHEID** werken we elke dag. We zetten vooral in op mondelinge communicatie waarbij we alle talen gebruiken, die we binnen ons superdivers team kunnen mobiliseren. Schriftelijk voeren we communicatie in 3 hoofdalen: Nederlands, Frans en Engels. Daarnaast volgen we de richtlijnen van Ligo - Basiseducatie rond geschreven boodschappen naar laaggeletterden.

Tenslotte zet Elmer in op **BRUIKBAARHEID** door flexibel in te gaan op de reële opvangnoden van ouders, vooral op scharnier- of crisismomenten: onmiddellijke instap, deeltijdse, kortdurende opvang en vlotte wijziging van opvangplannen, ... De eerste gesprekken met ouders zijn een grote bron van informatie over hun thuissituatie. Elk gezin kan moeilijkheden kennen en hierdoor (soms tijdelijk) kwetsbaar zijn.

De kinderopvang kan hier zijn sociale rol spelen en het verschil maken.

Cruciaal om rond deze 5 B's te werken is een sterke vertrouwensband met de ouders: eerlijke communicatie, ondersteuning, luisterend oor, empathisch handelen.

“Begin november kregen we een signaal van een gezinsbegeleider die mee rond de zorgtafel van Y zat. Mama was opgenomen in de psychiatrie en papa moest werken. Er was dus de vraag op zeer korte termijn voor een voltijdse plaats voor Y. We gingen in op deze vraag en namen contact op met de gezinsbegeleider. Een eerste (digitale) zorgtafel vond plaats, we maakten kennis met het netwerk en de papa. De papa en Y werden uitgenodigd om kennis te maken met ons kinderdagverblijf, een eerste datum werd vastgelegd. De papa miste de afspraak omdat Y opgenomen werd in het ziekenhuis. We maakten snel een nieuwe afspraak en eind november startte Y met wennen. Het kindje was slechts 2 maanden oud, maar omwille van de precaire situatie maakten we een uitzondering en kon Y starten. Engels was de gemeenschappelijk taal met papa, dus was het voor ons belangrijk dat Y in een groep terecht kwam waar één van de begeleiders ook Engels begreep.

Onze begeleiders volgden de ontwikkeling van de baby op de voet en gaven me regelmatig feedback. Papa kwam regelmatig aankloppen met zijn verhaal en vond bij ons een luisterend oor. Zijn bezorgdheden konden we ook een plaats geven op een volgende zorgtafel.

In deze casus kunnen we alle B's terugvinden. Zo konden we op zeer korte termijn inspelen op de nood van de papa. We zochten mee naar oplossingen voor vakantieperiodes die moesten overbrugd worden. Tevens waren alle medewerkers sterk betrokken bij de opvang van Y en waren zij steeds aanspreekbaar. Vanuit de zorgtafel werd de financiële kant tijdelijk volledig gedekt, zodat deze drempel wegviel. Het inkomensgerelateerde tarief werd samen de ouders berekend, maar de facturen werden rechtstreeks doorgegeven aan Zorggarantie.”

Gerd, vestigingsverantwoordelijke

PEDAGOGISCHE WERKING

OPDRACHTEN

ZORGDRAGEN VOOR HET WELBEVINDEN VAN ELK KIND

AANBIEDEN VAN RIJKE ONTPLOOIINGSKANSEN VOOR ELK KIND

WERKEN AAN VERBONDENHEID

In dit onderdeel nemen we u mee in onze activiteiten met de kinderen, waar exploratie, verwondering en ontdekken centraal staan. Ook dit jaar speelde corona ons parten, maar de 2 Erasmus+-projecten, Narrate en Playing, waarin we als partner participeerden, zorgden voor een stevige uitdaging en sterke impulsen om ons pedagogisch aanbod te versterken en te verdiepen.

In het **NARRATE**-project werken we rond het implementeren van de narratieve benadering bij kinderen en de samenwerking met de lokale bibliotheken. Samen met 7 partners uit 4 Europese landen werken we aan een handboek met best practices over de narratieve benadering, een toolbox om deze benadering in je voorziening te implementeren en een prentenboek gebaseerd op de verhalen van de kinderen zelf.

Het versterken van de pedagogische kwaliteit in voorzieningen voor jonge kinderen aan de hand van innovatieve, spelgebaseerde methodes is het doel van **PLAYING**. Daarbij willen we de vaardigheden van de begeleiders versterken rond het gebruiken van spel als methodiek om te leren. Daarnaast werken we rond de evaluatievorm van peer-review een toolbox uit.

Vanuit een vorig Erasmus-project - **BUILDING BRIDGES** - kregen uitstappen met de kinderen (en hun ouders) een belangrijke plaats in ons pedagogisch aanbod. Heel regelmatig gaan we erop uit: naar de markt, het park, de kinderboerderij, het museum, het cultuurhuis, ... Vanuit deze uitstappen nemen we levensechte ervaringen mee naar binnen en bouwen we daarop verder. In het pedagogisch raamwerk van Agentschap Opgroeien krijgt het verkennen van de wereld een belangrijke plaats binnen de ervaringsgebieden van het jonge kind. Zeker voor kinderen uit kwetsbare gezinnen is dit een belangrijke opdracht. Financiële ondersteuning vanuit "Iedereen verdient vakantie" van Toerisme Vlaanderen maakt het ons mogelijk om deze uitstappen te realiseren. Hun doel is immers te werken aan betaalbaar vakantieaanbod voor mensen met een laag inkomen door het in

contact brengen van toeristische ondernemers met een sociale visie en sociale organisaties die kwetsbare gezinnen bereiken. We merkten trouwens dat deze uitstappen een belangrijk element vormen in het kader van de nieuwe Erasmus-projecten Narrate en Playing.

Ook taalplezier en warme transities zijn rode draden die telkens terugkomen in ons pedagogisch aanbod.

Elke vestiging legde eigen accenten, vanuit de talenten en het engagement van de medewerkers.

ELMER NOORD

PLAYING

In 2021 gingen we intensief aan de slag met het project Playing. Daarbij staat fantasiespel bij jonge kinderen centraal. Bij fantasiespel verwerken kinderen de dagelijkse gebeurtenissen en nieuwe opgedane indrukken. Met enkele begeleiders gingen we intensief aan de slag. In het project legden we immers ook de focus op de rol van de begeleider.

Daarbij waren de ouders belangrijke partners. Via de ouders kregen wij extra informatie zodat we meer zicht kregen waarom kinderen bepaalde dingen deden of zeiden.

Tijdens onze pedagogische middagen met de pedagogisch ondersteuner onderzochten we samen de rol van de begeleider en welke spel-ondersteunende methodieken we al gebruikten. Daaruit kwamen zaken zoals observeren, documenteren, plezier beleven, in dialoog gaan met

“Tijdens het zingen van ‘In een klein stationnetje’ onderbrak E. me en zei ‘met de trein’. Ik vroeg ‘waar ga je met de trein naar toe?’. Waarop E. antwoordde ‘naar Beirut’. Ik was verbaasd door het antwoord van E. Tijdens het afhaalmoment vertelde ik dit aan de mama. Daaruit bleek dat E. familie heeft in Beirut. Dit was de aanleiding om een bezoekje te brengen aan het station. Toen we E. in het station vroegen waar we heen gingen met de trein was het nog steeds Beirut 😊.” Latifa Bz, begeleider

We vertrokken voornamelijk vanuit het initiatief van de kinderen en observeerden hen.

ouders, vetrekken vanuit de echte beleving van het kind, enthousiasme, ... Na enkele maanden kwamen we tot de conclusie dat het aanbieden van ervaringen een belangrijke rol speelde bij de ontwikkeling van fantasiespel bij jonge kinderen. Ook het aanbieden van open-end materiaal, recyclagematerialen en levensechte materialen zette aan tot fantasie.

SAMEN VOORLEZEN

Voorlezen, dat is leesplezier doorgeven aan jong en oud. Daarnaast heeft voorlezen tal van positieve effecten op de ontwikkeling van kinderen. Zowel op emotioneel, cognitief als sociaal vlak. Voorlezen draagt bij tot een betere taal- en leesvaardigheid van het kind. Hoe vroeger en regelmatig kinderen worden voorgelezen, hoe groter de voordelen zijn. Vandaag groeien heel veel kinderen op in een meertalige omgeving.

“Ik vond het zeer tof om te komen voorlezen in de groep van mijn dochtertje. Fijn om haar te zien omgaan met andere kinderen. Als ouder wil je ook graag weten met wie je dochter in de leefgroep samen zit, en met wie ze allemaal samen speelt.”

Ouders die met hun kinderen de taal spreken die ze het best beheersen, geven hun kinderen een goede basis mee. Zowel voor de ontwikkeling van hun moedertaal als voor de Nederlandse taalontwikkeling. Door liedjes te zingen en verhalen te vertellen voor baby's en te praten over de prenten met peuters raken kinderen al vroeg vertrouwd met het voorlezen. Wanneer dit vaker wordt gedaan, kan het hun belangstelling en goesting doen toenemen. Het is daarom belangrijk om zoveel mogelijk kinderen zo vroeg mogelijk positieve leeservaringen mee te geven.

Daarom lassen we elke dag een kwartier voorlezen in. In het kader van de voorleesweek nodigden we ook ouders uit om in de leefgroep voor te lezen.

ELMER ZUID

KUNSTENPROJECT “VAN KLEINS AF AAN” GROEIT UIT TOT KUNSTENDAG VOOR DE ALLERKLEINSTEN

Het 3-jarige project “Van Kleins Af Aan” kende in 2021 zijn vervolg. Doel van deze samenwerking met Huis van het Kind Anderlecht en Cie Squeeze is kinderen vanaf jonge leeftijd laten kennis maken met verschillende kunstvormen. Jong geleerd is oud gedaan!

Theater, muziek, dans, beeldende kunst zijn enkele van de 100-talen waar we de kinderen mee laten kennismaken. Alle kinderen beschikken immers over de spreekwoordelijke honderd talen om zich uit te drukken. Naast de spreektaal kunnen ze zich uiten in klanken, beweging, kleuren,

schilderen, bouwen, boetseren en zoveel meer. Ieder kind is vanaf zijn geboorte rijk aan mogelijkheden, krachtig en creatief (Loris Malaguzzi – Reggio Emilia). In ons project komen muzikanten, dansers en acteurs een week meedraaien in Elmer: ze zijn onze “Artist in residence”. De kinderen maken op deze manier kennis met muziek, dans en theater. En leren een nieuwe taal. Het biedt de kunstenaar de kans om kennis te maken met de leefwereld van het jonge kind, voor vele kunstenaars een nieuwe doelgroep, waar ze nog weinig ervaring mee hebben. De allerkleinsten zijn het makkelijkste, maar tevens ook het moeilijkste publiek. Wanneer ze zich betrokken voelen, zijn ze enorm geboeid en participeren ze mee. Wanneer het hen niet interesseert, lopen ze letterlijk weg. Het betekent voor de kunstenaars een nieuwe context: de ruimte, het publiek, de begeleiders, ... Na een tijd vervalt de grens tussen publiek en performer en zijn de kinderen een deel van de voorstelling. De kunstenaar zoekt een evenwicht tussen kijken en laten participeren en speelt met grenzen. Hij wordt uitgedaagd om in te spelen op het publiek en te improviseren.

“Aandachtig luisteren en non-verbale gesprekken aangaan met de allerkleinsten brengt nieuwe inzichten” Anne-Beth van Cie Squeeze

We kregen twee residenties op bezoek. Eén week maakten de kinderen kennis met het dansgezelschap Brut bestaande uit 3 dansers. Een tweede keer werden we vereerd met een performer en ontstond er een theaterstuk voor de allerkleinsten. We voorzagen momenten in de ochtend en in de avond. Zo konden ouders aansluiten bij breng- of afhaalmomenten. De dansers bouwden voort op de succeservaringen van de dag ervoor en testten nieuwe bewegingen uit. De kinderen waren eerst heel afwachtend, maar na een tweede keer voelden ze zich snel vertrouwd en gingen in interactie met de dansers.

Het was voor begeleiders ook een kunst om een evenwicht te zoeken. In hoever laten ze de kinderen vrij of moeten ze toch ingrijpen omdat kinderen iets te enthousiast zijn. Ook voor vele begeleiders was dit een eerste kennismaking met een nieuwe kunstvorm. Om hen sterker te betrekken bij het project

organiseerden we op onze planningsdag een vorming. Begeleiders gingen in interactie met de dansers en de verwachtingen van beide partijen werden naast elkaar gelegd.

RISICOVOL SPEL

In het kader van het Europees project Playing werkten we in Elmer Zuid intensief aan risicovol spelen met jonge kinderen.

We legden het project progressief uit aan de begeleiders. We organiseerden verschillende vormingen in Elmer, ook door externen met expertise in het onderwerp zoals Arteveld Hogeschool van Gent. Vanuit die vorming namen we nieuwe informatie mee zoals het verschil tussen een gevaar en een risico, het begrip risico-compententie bij kinderen, aanvaardbare risico's, verschillende vormen van risicovol spelen, enzomeer.

Binnen Elmer gingen we er dieper op in, samen met onze pedagogische ondersteuner, door regelmatig te reflecteren aan de hand van opgedane ervaringen in de praktijk en van elkaar te leren.

Dit project was ook een goede gelegenheid om over het thema spel te reflecteren.

Wat is spel, wat is de rol van spel bij kinderen? Het is plezier hebben, stimuleren van de ontwikkeling van het kind, betrokkenheid verhogen, stimuleren van fantasie, ontspanning, grenzen van eigen lichaam leren kennen, zelfvertrouwen verhogen, ...

Wat is de rol van de begeleider in het spel? Het is toezicht houden, kind begeleiden, materiaal klaarzetten, kinderen uitnodigen om te spelen, veiligheid bewaken, grenzen aangeven en bewaken, taal stimuleren, samen met het kind grenzen en regels ontdekken, ...

Wat stimuleert het kind om te spelen? Meedoen als begeleider, aantrekkelijk materiaal aanbieden, aantrekkelijke ruimte, kind uitnodigen, zich goed voelen, interactie kind-begeleider: aanraken, oogcontact, aanspreken,...

Wat hindert het kind om te spelen? Wanneer het kind zich niet goed voelt, komt het niet echt tot spel.

Wat is risicovol spelen? Het is een spannend en uitdagende vorm van spelen, met een kleine kans op fysieke verwonding. Het is spontaan aanwezig in het krachtige kind als onderzoeker.

Wat is de rol van risicovol spelen? Het biedt ontwikkelingskansen: leren slagen en falen, zelfvertrouwen bij slagen, het kind bouwt aan een extra competentie, namelijk de risicocompetentie. Risicocompetentie betekent de mogelijkheden in een risicovolle situatie kunnen zien en eigen vaardigheden daarin juist kunnen inschatten.

Bij risicovol spelen is het belangrijk de veiligheid te garanderen, actief toezicht te houden, met kleine groepen kinderen te werken en de kinderen ruimte te geven om te experimenteren.

De begeleiders gingen aan de slag met genoeg informatie over risicovol spelen. De leidraad was te oefenen met kinderen aan de hand van acht vormen van risicovol spelen.

“Ik heb geleerd dat je met actieve toezicht in de nabijheid van kinderen veel dingen kan toelaten zonder stress. Ruimte geven om te experimenteren en hun grenzen te leren kennen was heel belangrijk voor kinderen. Dat geeft een goed gevoel om als begeleider niet altijd te moeten zeggen “mag niet” en je geniet van te zien hoe de kinderen plezier hebben. Er waren ook kinderen die in het begin niet durfden mee te doen maar met de tijd en door de herhaling uiteindelijk met veel plezier ook meededen.” Tessy, begeleider

“In het begin had ik wat schrik, ik vond het te gevaarlijk en was bang dat de kinderen zich pijn zouden doen. Doordat we het meermaals deden en ik ook wist dat we goed voorbereid waren, was ik elke keer wat minder bang. We staan steeds met genoeg collega’s klaar, er liggen matten op de grond, de kinderen weten wat van hen verwacht werd. Dit zijn allemaal factoren waardoor ik zelf ook meer vertrouwen had in de activiteiten. Ik heb vooral geleerd om meer los te laten. Ik merk ook dat kinderen leren uit de activiteiten. Ze krijgen vertrouwen in zichzelf en in elkaar en leren risico’s inschatten”. Naïma, begeleider in opleiding

ELMER WEST

CREATIEVE AANPASSINGEN IN CORONA-TIJDEN

De corona-maatregelen dwongen ons ook in 2021 tot de nodige creativiteit. Het team en zeker ook de ouders hebben het best moeilijk gehad, maar de noodzakelijke aanpassingen brachten ook goede dingen teweeg. Zo organiseerden we meer dan gewoonlijk activiteiten buiten.

Dankzij het verlangen om buiten te spelen en het tekort aan veilige speelplekken, startten we met een maandelijks tuincafé op elke eerste zaterdag van de maand. Kinderen konden buiten spelen op een vertrouwde en veilige plek, terwijl ouders hun ervaringen konden delen met elkaar. Voor velen waren de tuincafé's een verademing.

Bij het Huis van Culturen organiseerde men private Elmer sessies, om 9u i.p.v. om 10u. In eerste instantie verhoogde dit de veiligheid, maar uiteindelijk ook de betrokkenheid. Er kon helemaal worden ingespeeld op de reacties van de kinderen. Na de voorstelling waren er ook meer kansen om te ontdekken en te experimenteren met materialen en muziek.

WARMES TRANSITIES

Ook wat betreft warme transitie zetten we meer in op buitenactiviteiten, zoals wandelen naar de school, in het park naast de school spelen, boekjes lezen en activiteiten rond naar school gaan... net omdat een dagje naar school gaan met het kind en de begeleider niet mogelijk was.

Tijdens de vakantie kwam er een grote groep schoolgaande kinderen terug naar Elmer. Samen met de oudste peuters maakten we een groepje 'schoolgaande kinderen'. Ze hadden echt het gevoel groot te zijn en konden rekenen op veel extra aandacht. Meteen ook een warme transitie voor onze oudsten die na de vakantie zelf de stap naar school zouden zetten.

Voor de ouders van de baby's die doorstroomden naar de peuters was het tuincafé een ideaal instrument om hen via de tuin letterlijk en figuurlijk inkijk te geven in onze leefgroepen. De begeleiders gaven extra aandacht en uitleg bij de organisatie en activiteiten in de nieuwe leefgroep. Een warme transitie in de frisse buitenlucht dus.

HUIS VAN CULTUREN

“We observeerden B, een peuter van 2,5j die zeer geconcentreerd was. Hij bestudeerde de installatie van alle kanten, raakte ze aan, ontdekte met zijn handen, paste dingen in elkaar, deed een element draaien, omhoog, omlaag, ... precies een ingenieur.” (Zinep, pedagogisch begeleider)

“Ik was verbaasd over de manier waarop de kinderen omgaan met het materiaal en de installatie. Hun fantasie was geweldig. Sommigen beleefden de installatie als een ‘tunnelparcours’ en anderen speelden er ‘Kiekeboe’, nog anderen vormden puzzels met een magneet. Ik beleefde er plezier aan om deel te nemen aan hun fantasiespel. Ik waande me zelf even weer peuter.” Zinep, pedagogisch begeleider

Tijdens de Corona periode zetten zowel het MIMA als de bibliotheek de samenwerking op pauze. De goede samenwerking met het Huis van Culturen werd daarentegen nog verstevigd. Zij toonden zich zeer flexibel en organiseerden een extra Elmer-concert op een ander tijdstip. De geprogrammeerde installaties binnen ‘Pivert’ en ‘Alphabuleux’ spraken tot de verbeelding van de kinderen en de begeleiders. Hun aanbod in 2021 was alweer een schot in de roos. Wanneer het kouder werd, stelden ze voor om bij ons ter plaatse te komen voor een circus-act. Telkens konden we het materiaal drie weken uitlenen. Zo brachten ze ons drie keer een hartverwarmend en inspirerend bezoek.

De klassieke concerten waren een zeer rustgevend moment waarop baby's, peuters en begeleiders genieten van muziek. Dankzij de privé-sessie speelden ze nog beter in op de reacties van de kinderen. Na het concert kregen de kinderen experimenteerruimte op de piano en met andere muziekinstrumenten.

"Ik voelde me zen. De kinderen waren ook rustig en genoten van het gezellige moment. Wij wilden niet terug naar Elmer. Aangekomen waren ze zo rustig dat ze zonder eten en met kleren aan meteen in hun bedjes wilden klimmen. Ik zou zo'n moment graag opnieuw proberen bij Elmer." Agnes, begeleider

In 2021 startte het project 'Alphabuleux' van twee beeldende kunstenaars die in interactie gingen met hun installatie en met kinderen. Onze baby's en peuters konden de installatie ontdekken en hun fantasie laten werken. Op basis van de interesses van de kinderen en hun observaties zal de installatie worden aangepast in 2022.

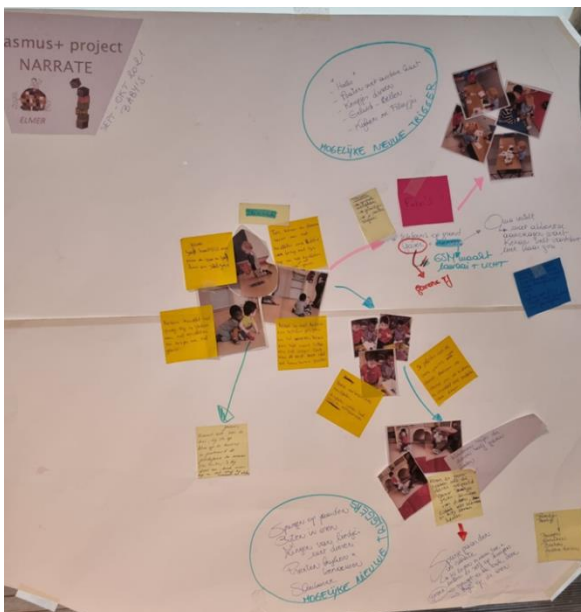
Het project Pivert, rond muzikaal en zintuiglijk ontwakken bestond uit een levensgrote, multisensorische sculptuur waarin kinderen konden luisteren naar geluiden, muziek, voelen, spelen, kruipen, klimmen, rollen. Geïnspireerd door fijne achtergrondmuziek, maakten de kinderen en begeleiders zelf ook muziek met verschillende materialen. Ze konden zich ook laten wiegen in een van de hangmatten.

NARRATE

Team West werd via het Erasmus+ project 'Narrate' ondergedompeld in de narratieve aanpak. Via intense observatie gingen de begeleiders op zoek naar de interesses van de kinderen, zowel in hun spel als in hun keuze voor materialen of voorwerpen. De begeleiders gingen op zoek naar 'triggers' die inspeelden op deze

"Voordien had ik het gevoel dat we de activiteiten perfect moesten voorbereiden, maar nu geven we iets "kleins" aan de kinderen en ze maken daar zelf hun activiteit mee. Ze verzinnen het zelf. Ik vind persoonlijk dat de kinderen meer open gebloeid zijn. Want ze krijgen de kans om zelf iets te beslissen of zelf iets te ondernemen. Ze zijn langer geboeid en hebben meer plezier." Anissa, begeleider

interesses en die een vervolg breiden aan hun spel van de vorige dag. We documenteerden het spel met foto's en video's en toonden dit ook aan de ouders. Onder meer door de reacties van de ouders groeide het inzicht in het spel van de kinderen.

"Ik vind dat ik meer gefocust ben op wat kinderen doen; ik zoek hun interesses. Ik ga in gesprek met hem. Ik observeer meer en geef tijd – ik kom niet meer zo snel tussen of begin een gesprek met het kind. Eerst goed kijken en afwachten, dan pas mee instappen." Agnes, begeleider

Nadien bespraken we de gedocumenteerde activiteiten uitgebreid en gaten we ze in mindmaps of narratieve kaarten. Door het delen van alle inzichten en ervaringen groeide de bekwaamheid in de narratieve aanpak. De begeleiders beleefden plezier aan het

"Wat ik nu meer doe: de kinderen meer volgen. Ook volg ik beter op waarom ze dat doen. Ik probeer dit goed te rapporteren en in gesprek te gaan met de ouders." Faith, begeleider

aaneengeschakeld spel van de kinderen, dat dankzij de observatie en bekwaamheid van het team kon groeien.

ELMER IN DE STAD

NARRATE

"Als we een bepaalde interesse kunnen ontdekken (ook al is dat zeer klein), dan kunnen we dat vanuit verschillende perspectieven behandelen. Vb. door mijn gesprekje met de mama van M, komt zijn interesse voor lampen naar boven. Ik dacht dat hij met het woord "lampa" in zijn taal "papa" zei, maar de mama vertelde me dat het lamp was en dat licht hem fascineerde. We hadden een fijn gesprek hierrond, de mama vond het bijzonder om te ontdekken dat ik haar zoon zo goed kende en dat ik meer deed dan enkel verzorgen." Marije, begeleider

Tijdens het eerste deel van het Erasmusproject Narrate gingen we aan de slag met de "Decaloo": tien principes waarbij je een verhaal of een netwerk van verhalen, leert documenteren.

We gingen dieper in op het verhaal van het kind, waarbij we niet enkel keken naar wat het kind ons vertelde, toonde, liet horen, ... maar we gingen ook op onderzoek naar de kinderen,

ouders, andere collega's rondom het kind. Door regelmatig uit te wisselen maakten we zo een "narrative map" van de activiteiten. We gingen ook op zoek naar de trigger binnen een verhaal. Iets wat het kind aanzette tot spel.

In verschillende groepen groeiden hier hele mooie verhalen uit.

BUITENSCHOOLSE KINDEREN IN DE VAKANTIE

In Elmer in de stad hadden we door de vroegere sluiting van scholen omwille van covid, vaker vraag naar buitenschoolse opvang. De jongste kleuters tot 3,5 jaar komen dan naar Elmer. Meestal zijn dit kinderen die voorheen zelf in Elmer naar de kinderopvang gingen. Soms zijn dit ook gezinnen uit de buurt of kinderen van collega's.

"We leren de kinderen beter kennen en praten meer met de ouders over hun kind en hun interesses, ook thuis. We leren via die gesprekken wat kinderen thuis bezighoudt en nemen dit mee in ons spel in Elmer. In het begin was het niet zo duidelijk hoe we dit moesten doen, het liep wat moeilijker. Maar door te blijven proberen en uitzoeken werd het duidelijker. Ik merk dat ik ook zelf veel meer "open minded" ben in functie van hoe een activiteit zou moeten zijn. Vroeger zou ik vb. vaak aan tafel schilderen, nu bekijk ik wat de kinderen zelf aangeven en pas me daarop aan."
Hanae, begeleider

"Het is fijn dat onze kinderen nog terug konden komen. Vaak merken we dat ze nog te klein zijn voor de buitenschoolse opvang op school of de speelpleinwerking. Het eventjes teruggaan naar hun gekende opvang, maakt het tijdens de vakanties gemakkelijker. We zien ook dat onze dochter er echt van geniet om nog eens terug te komen. Ze wordt altijd met open armen ontvangen." Ouders van M.

We beslisten om tijdens de vakantieperiode een groepje te maken met de oudste kinderen. Deze werd samengesteld uit enerzijds de buitenschoolse kinderen en anderzijds de oudste kinderen uit de peutergroep. De dagstructuur en activiteiten werden zo meer afgestemd op deze leeftijd. We deden meer uitstappen, de kinderen hoefden niet te slapen over de middag als dit niet nodig was en we stemden de activiteiten af op hun interesses. De oudste peuters konden op deze manier leren van de zelfstandigheid van de kleuters en tegelijk zorgden we voor een zachte overgang naar school.

OUDERWERKING

OPDRACHTEN

DE OUDER IS DE EERSTE OPVOEDER

SAMEN OPVOEDEN

MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE MOGELIJK MAKEN

ONTMOETING MOGELIJK MAKEN

Elmer gaat ervan uit dat ouderbetrokkenheid en -participatie in **1000 DINGEN** zit.

Het start bij de missie, waarden en opdrachten van Elmer. De ouders krijgen hier steeds een eigen plaats. In alles wat we doen willen we de betrokkenheid en de participatie van de ouders stimuleren: tijdens de intake, het wennen, bij het maken van zachte overgangen, ...

We proberen op verschillende manieren zicht te krijgen op de verwachtingen van de ouders: dagelijks tijdens de breng- en haalmomenten, tijdens tevredenheidsgesprekken, via een schriftelijke bevraging.

Opmerkingen of suggesties die we horen, registreren we om de werking van Elmer te verbeteren.

De ouders zijn goed vertegenwoordigd in het bestuur. Ze brengen de waardevolle stem van de stakeholder van de ouders binnen in bestuursbeslissingen. Daarnaast maken de ouders ook gewoon deel uit van de teams: in kader van het opleidings- en tewerkstellingsluik zijn de ouders een dankbare bron voor recrutering. Eenmaal afgestudeerd als begeleider stromen velen door naar een vaste functie binnen Elmer.

Het Erasmus-project **EQUAP** van enkele jaren geleden zoomde in op deze thematiek. We blijven dit verder meenemen en uitbouwen.

ELMER NOORD

DIGITALE OUDERGESPREKKEN

We hadden niet verwacht dat corona zo lang ging aanslepen. Onze contacten met de ouders en ouderparticipatie stonden op een laag pitje. De afhaal- en brengmomenten waren zeer kort, want de ouders mochten maar tot aan de deur van de leefgroep komen. We merkten dat de begeleiders en de ouders behoefte hadden aan contact met elkaar. Daarom besloten we onze jaarlijkse Ziko-Vo

"Het was even wennen toen we door corona de leefgroep niet meer in mochten. De fijne, huiselijke en informele contacten met de begeleiders veranderden; zowel voor mij als mama als voor ons zoontje even schakelen. Gelukkig maakte Latifa bij het breng- en haalmoment altijd even tijd voor een kort gesprekje op afstand, en organiseerde Elmer digitale oudercontacten. Het was fijn om op die manier toch wat diepgaander te spreken over de ontwikkeling van ons kindje, en te ervaren hoe goed de begeleiders hem kennen. Ons zoontje vond het ook heel leuk dat mama met Latifa ging bellen! Een fijne oplossing in een moeilijke tijd."

gesprekken digitaal te organiseren. Voor elke groep maakten we een namiddag vrij zodat elke aandachtsgroep met hun ouders via whatsapp een gesprek over het kind konden voeren.

KETJES OP STAP

Door uitstappen te doen met de kinderen breiden we hun leefwereld uit. Ze doen ervaringen op die belangrijk zijn voor hun ontwikkeling.

Huis van het kind Noord organiseerde uitstappen voor gezinnen in moeilijke leefomstandigheden. Samen met ouders van Elmer konden we genieten van deze daguitstappen. Zo gingen we naar het natuurwetenschappelijk museum in Elsene. Vooral de dino's spraken tot de verbeelding. Zodra we binnenkwamen, stonden we oog in oog met een 67 miljoen jaar oude vrouwelijke Tyrannosaurus rex. Haar naam was Trix en ze verwelkomde ons ... in aanvalspositie! Haar skelet (3D) was absoluut verbluffend. Paleontologen hadden haar opgegraven in Montana, VS, en haar gefossiliseerde botten onderzocht. Maar daar stopte de expo niet bij. Er viel nog veel meer te ontdekken over het leven van deze roofdieren. Zoals, hoe snel konden ze rennen? Hoeveel aten ze? Welke verleidingsbewegingen gebruikten ze?

We bezochten ook de fascinerende wereld van de chocolade. Choco-Story Brussels vertelde het verhaal van het bruine goud. We kregen uitleg hoe de Maya's en daarna de Azteken cacaobomen teelden, hoe de cacao boon Europa veroverde, maar ook hoe cacao wordt omgezet in chocolade. Een meester-

chocolatier maakte ter plaatse pralines.

Samen met de kinderen konden we ervan proeven.

De volgende uitstap was Planckendaal. Met 2 bussen reden we richting Mechelen om de kinderen en ouders een toffe

"Toen wij de uitnodiging kregen om naar Planckendaal te gaan hebben we niet gearzeld om ons in te schrijven. Mijn kinderen vonden het leuk om naar de dierentuin te gaan. Ik wou hen verrassen met deze uitstappen omdat ik het anders zelf niet kan veroorloven om naar hier te komen met hen."

"Als begeleider vond ik het aangenaam om de ouders buiten de context van Elmer te zien. Je leert de ouders op een andere manier kennen en je creëert er een band mee. Ik vind dat we dit meermaals moeten doen. Het doet deugd om eens op stap te gaan."

dag te bezorgen. We hadden niet veel geluk met het weer, maar we amuseerden ons goed. Rondwandeland in het park zagen we olifanten lopen en dobberen in de modder, zwaargebouwde bizons met een hoge schouderbult eten van het gras en bladeren. Fascinerend!

ELMER ZUID

ER GROEIDE EENS ... EEN VERTELKAST

Gedurende twee maanden streek kunstenaar Patries elke vrijdagmiddag neer in de tuin van Elmer Zuid. Ondanks covid staken we samen met peuters, kleuters (broers of zussen) ouders en begeleiders de handen uit de mouwen. Het buiten samenzijn en creëren rond het meubel was hetgeen hen verbond. Klein leerde

van groot en groot leerde van klein.

Zo kreeg een lege lockerkast een nieuwe functie. Het object kon gelezen worden als een driedimensionaal prentenboek en kon altijd veranderd en aangepast worden. Daardoor kreeg het telkens nieuwe verhalen en betekenissen. Het oorspronkelijke idee was een vertelvitrine te maken en een verhaal op te bouwen achter een raam, waardoor voorbijgangers een verhaal zagen groeien doorheen het traject. Onze creatieve geest transformeerde de vertelvitrine naar vertelkast.

Een ouder getuigde: *“Eindelijk kan ik ergens naar toe gaan et rencontrer de monde”*. Het was een van de eerste grote ouderactiviteiten die we konden organiseren in de buiten-ruimte. En we hadden geluk, het regende maar één maal en de tent bood ons beschutting. Patries bracht materialen mee en speelde in op de interesses van kinderen en ouders. Zo maakten we stoffen popjes, vlinders, huisjes, planeten, ... om een plaats te geven in één van de kastjes van de locker.

“Assya, 5 jaar maakte haar huis en verzon een verhaal: Er was eens een huis. En in het huis woonde een mama muis. Zij was aan het eten. Kaas. Er kwam een monster. Die wilde de muis en de kaas opeten. Maar de muis kon zich goed verstoppen.”

Het waren mooie momenten van samen zijn tussen ouders, kinderen en begeleiders. Ook ouders van de Voorzienigheidsschool, Huis der Gezinnen en Huis van het Kind waren welkom. Sommige gezinnen namen elke keer deel en gestaag groeide de kast mooi verder.

KETJES OP STAP NAAR PLANKENDAAL

Op 3 november gingen we samen met kinderen en ouders op uitstap naar Zoo Planckendael. De bus wachtte ons op om 9u en nadat we kinderdagverblijf De Viooltjes hadden opgehaald kon de reis naar Mechelen beginnen. Sommige ouders waren alleen met hun kind, anderen hadden het hele gezin mee. Het was een leuke mengelmoes. Eens daar gaven we de ouders de keuze om in groep of liever individueel rond te wandelen. We spraken een uur af waarop we elkaar opnieuw zouden ontmoeten. Vooral de ouders die meerdere kinderen mee hadden vonden het leuk dat er begeleiders van Elmer aanwezig waren om mee te ondersteunen en mee toezicht te houden. De kinderen waren enthousiast over de vele dieren, maar ook over de leuke speeltuinen en alle attributen en versieringen. Het was een geslaagde dag waarbij op de terugweg vele oogjes dichtvielen. De dag nadien waren enkele peuters in hun groep aan het vertellen over welke dieren ze allemaal gezien hadden en over welke geluiden ze maakten. Ook van de ouders kregen we positieve reacties. Door de groepskorting die dan nog werd betaald door het Huis van het Kind konden veel ouders mee die anders, om financiële redenen, niet snel zelf de reis zouden maken. Zeker voor herhaling vatbaar!

ELMER WEST

BOERDERIJ

Onze jaarlijkse uitstap naar kinderboerderij het Neerhof in Dilbeek, is steeds een groot succes en de inschrijvingen stroomden dit jaar sneller binnen dan ooit. Op stap met een grote groep was op dit moment echter niet mogelijk wegens de corona-maatregelen. Daarom splitsten we de groep op en gingen we 2 opeenvolgende dagen in kleinere groepen. Dankzij de financiering van

'Ketjes op Stap' via het Huis van het Kind, konden we de uitstap heel betaalbaar houden voor de ouders. We bereikten 19 ouders met hun kinderen.

Plaats van afspraak was voor het eerst het Zuidstation in plaats van bij Elmer en dit verliep zeer vlot. Van daaruit namen we een rechtstreekse lijnbus naar het Neerhof. Iedereen genoot volop van een prachtige dag samen in een andere setting: even corona vergeten. Voor vele ouders was het Neerhof een echte verrassing en

"We hebben veel individuele gesprekken kunnen voeren: over onze kinderen, ervaringen, moeilijke corona periode... We hebben elkaar beter leren kennen."

Türkyan, begeleider

"Het was een spannende dag. De ouders en de kinderen waren heel nieuwsgierig om de dieren te zien: paarden, kippen, geitjes en zoveel meer. 's Middags konden we genieten van een picknick in het zonnetje."

Hanan, begeleider

"Na een lange periode zijn we weer met ouders en kinderen op stap kunnen gaan. Dit heeft deugd gedaan. Het was leuk om te zien hoe divers de groep was. Niet iedereen sprak Nederlands, maar iedereen heeft wel kunnen genieten. De bewondering van de kinderen toen ze bij de dieren waren, was heel mooi om te zien." Chaimae, stagiaire PJK

ontdekking, zo dicht bij Brussel. Een aantal ouders wilden er regelmatig met het hele gezin naartoe.

ZOO VAN ANTWERPEN

Op vraag van de ouders organiseerden we ook dit jaar een uitstap naar de Zoo van Antwerpen. De mooie herinneringen aan de dieren, de trein, elkaar beter leren kennen, gelukkige kinderen, ... deden de ouders snakken naar meer van hetzelfde. Voor een aantal andere ouders was het dan weer een volledig nieuwe ontdekking. Enkele ouders gaven aan dat ze Antwerpen heel ver vonden en hier nooit alleen naartoe zouden durven gaan.

"Ik kom hier regelmatig met H, maar nu is het plezant om dit moment samen met jullie te delen. Het doet me plezier om hier terug te zijn." mama van H

"Dieren zijn altijd plezant. We vergaapten ons aan de manier waarop mama-apen zonder angst van de ene tak naar de andere sprongen met een baby die zich stevig aan haar buik vastklampte. Ouder zijn is ook toegeven dat je niet alles moet kunnen. Dankjewel om dit soort uitstappen te organiseren!"
mama van M

VOORSTELLING JAARVERSLAG

We nodigden de ouders uit op de presentatie van ons jaarverslag. Wegens corona werd dit een tentoonstelling zodat we de mensen zo goed als mogelijk konden verspreiden in de ruimte. Ze werden ontvangen in de onthaalruimte en kregen er uitleg over de buurtwerking (Huis van Culturen, bibliotheek, ...). De rondgang ging verder met een 'mini expo MIMA' in de leefgroep van de peuters en daarna een demonstratie van Kamishibai en 'Tik Tak'. Ze eindigden hun tour op het terras waar een ontbijt klaar stond en er extra uitleg over Elmer te lezen was op infopanelen.

HERFSTWANDELING

We hebben heel wat troeven in onze buurt die niet altijd gekend zijn door alle ouders. Op verkenning gaan is dus de boodschap! Het Marie-Josépark bleek een ideale plek voor een herfst-

*"Ik vind dit park geweldig. Ook al woon ik juist achter de hoek, ik was er nog nooit geweest. Vanaf nu zal ik er vaak van kunnen genieten."
Papa van I*

"Ik vind het leuk dat jullie de activiteit een 2de keer hebben gepland en rekening hebben gehouden met mijn vrije dag. M voelt zich goed in de natuur." mama van M

"Het is leuk om tot hier te kunnen komen, samen met jullie, maar buiten Elmer." mama

wandeling. Met ouders, kinderen en begeleiders gingen we 's ochtends met de tram op stap. Tijdens de wandeling konden we samen de natuur ontdekken: blaadjes oprapen, vliegertjes opgooien en aangepaste liedjes zingen. De wandeling tussen de bomen werd afgewisseld met het bezoek aan de speeltuin. Dankzij het enthousiasme voor onze eerste herfstwandeling in oktober werd er meteen een tweede gepland in november. Ondanks het feit dat het park slechts enkele tramhaltes verder ligt, waren vele ouders er nog nooit geweest.

SOEP MAKEN

Op een donderdag in oktober vergezelden 2 ouders ons naar de markt. Samen met de kinderen kochten we ingrediënten voor pompoensoep. Op vrijdagochtend verkenden en benoemden de kinderen de verschillende groenten. Daarna wasten, schilden, proefden we de groenten samen met de kinderen en de ouders. Bij het afhaalmoment konden alle ouders en kinderen genieten van een lekker kommetje soep met brood.

ouders, Elmer en corona

“Ook in moeilijke coronatijden bleef je die liefde voor de kinderen voelen, over mondklappers en coronamaatregelen heen. Elmer zat in 2021 niet stil en probeerde ook de band tussen ouders te versterken door coronaproof activiteiten te organiseren. Zeer fijn, want als ouder heb je niet altijd de tijd om tijdens het afhaalmoment van de kindjes nog veel gesprekken met andere ouders aan te gaan. Ik herinner me wel fijne uitwisselingen met andere ouders tijdens het zomerfeest in de tuin van Elmer, terwijl B met zijn vriendjes in de tuin kon spelen. B ging dit jaar ook naar Het Neerhof, de Zoo en het lichtjesfeest, wat hij fantastisch vond. Onze dierenvriend zag op die dagen zijn 2 families samensmelten: mama/papa en zijn Elmer-familie, waar hij enorm van genoot. Ondertussen leerden wij als ouder ook andere ouders en vriendjes van B kennen, waar wij ook van hebben genoten. In januari 2022 vertrekt B richting kleuterschool, met een boekentas op zijn rug en met Elmer in zijn hart.” mama van B

“Grote dankjewel aan iedereen van Elmer West om in deze 3de lockdown zo goed voor onze kindjes te zorgen. Mijn oudste zoon is bij Elmer gestart toen er van corona nog helemaal geen sprake was. Mijn dochter daarentegen begon haar Elmertijd in volle corona-periode, en wat was ik blij dat ik de werking van Elmer al goed kende van vroeger. Voor mij was het een vertrouwd weerkeren naar de veilige, warme plek. Ik denk dat het echt moeilijk is voor ouders en kindjes die starten in de crèche in tijden van mondklappers en afstand houden. Het is altijd al een grote stap als je je kindje moet achterlaten wanneer ze hun crèchetijd beginnen, maar de coronamaatregelen maakten die instap voor velen waarschijnlijk extra moeilijk. Hopelijk is het einde nu echt in zicht.”

ELMER IN DE STAD

KETJES OP STAP

Dankzij het extra budget van Ketjes op stad, gingen we op uitstap naar de kinderboerderij, naar het Natuurwetenschappelijk museum in samenwerking met het Huis van het Kind Nieuwland en op uitstap naar de Zoo van Antwerpen.

Omwille van de vele maatregelen hebben we zowel voor de kinderboerderij en het Natuurwetenschappelijk museum gekozen om met kleine groepjes ouders op stap te gaan. Ouders vonden het heel fijn om andere plaatsen te bezoeken.

*“Het is voor mij niet altijd mogelijk om uit te zoeken welke uitstappen mogelijk zijn voor mijn gezin. Als ik de plaats niet ken durf ik de stap niet altijd te zetten om er naartoe te gaan. Gedurende de hele COVID-periode vond ik het dan nog eens extra moeilijk.”
Mama van K*

De uitstap naar de Zoo was het hoogtepunt van de vakantie. Alle ouders en kinderen alsook de begeleiders konden mee op uitstap. We kregen hierdoor een vernieuwde band.

Tijdens de uitstap hadden begeleiders, ouders en kinderen de tijd om, in een ongedwongen sfeer, terug nauwer contact te krijgen met elkaar. Ouders gaven aan dit echt gemist te hebben. Binnenshuis, in de kinderopvang, waren de regels streng en bijgevolg was

“Je vous remercie infiniment pour cette superbe journée au zoo, les enfants étaient très contents de voir tous ces animaux, ils ont découvert plein de choses. On s'est bien amusé, et c'était très bien organisé. Autre chose ce fut un plaisir de rencontrer le personnel de la crèche avec lequel on se sent vraiment en famille” Mama van S

er ook een grotere afstand met begeleiders. Door de uitstappen konden ouders terug met elkaar en met begeleiders in contact komen.

Naast deze grotere uitstappen gingen we regelmatig op stap in de stad. Telkens viel er wel iets te ontdekken.

WIJKWERKING, NETWERKVORMING EN SAMENWERKINGSVERBANDEN

OPDRACHTEN

ELMER ALS ACTIEVE PARTNER IN DE BUURT

ELMER ALS OEFENPLAATS VOOR SAMENLEVEN

LOKAAL NIVEAU

Op lokaal niveau is Elmer steeds op zoek naar mogelijke samenwerkingen met partners uit de buurt.

ELMER NOORD

SPEELCAFÉ

Elke vrijdagvoormiddag staat Elmer Noord in voor het speelcafé in Huis van het Kind Noord. In 2021 konden we pas vanaf september stilaan het groepsgericht aanbod terug opstarten. De eerste keren kwam er niemand. Stilaan zagen we een vast groepje ouders met hun kinderen week na week terugkomen.

BIB BIEP

Geïnspireerd door het cloackroom-project, voorgesteld op de themagroep Early Literacy van de Huizen van het Kind, startten we in het najaar met een nieuw project. Het idee achter het cloackroom-project is dat alle plaatsen geschikt zijn om kinderen te stimuleren tot lezen, zelfs de vestiaire (of cloackroom). De naam bekte niet goed, het werd clockroom of klokroem en verloor daardoor zijn betekenis. Op basis van een participatieve bevraging kwamen we uit bij de naam 'Bib Biep'.

Elke donderdagnamiddag ging een begeleider tussen 16 en 17 uur naar de groepsruimte van Huis van Het Kind Noord met enkele peuters. Daar deed ze een activiteit met de focus op taalplezier, bvb. een boek voorlezen, een kamishibai verhaal vertellen, de vertelschort,...

“De kinderen ‘verhuizen’ naar een ander lokaal, wat voor hen nieuw en stimulerend is. Ze ontdekken een plek vol met boeken die mooi gepresenteerd zijn. Het is een echte verassing voor de kinderen die nog nooit naar een echte bib zijn geweest. Het is tof dat de ouders hun kinderen kunnen komen ophalen tijdens de leesactiviteit. Zo ontdekken de ouders dat ‘lezen op jonge leeftijd’ leuk, gezellig en positief is voor de kinderen. De ouders kunnen de boeken lenen zonder dat ze zich moeten verplaatsen naar de echte bib.” Rachida, begeleider

Na de activiteit speelden de kinderen nog wat tot ze daar opgehaald werden door hun ouders of terugkeerden naar hun groep. De ouders konden vanuit onze bibliotheek boekjes uitlenen.

In 2022 willen we dit project nog verder vormgeven en inzetten op de bekendheid ervan bij de ouders.

HUIS VAN HET KIND NOORD EN KOALA

Elmer is van bij de start partner in het KOALA-project. Samen met 2 andere kinderdagverblijven in de buurt en met de KOALA-medewerker van Huis van het Kind Ket in Brussel zetten we in op een sterke start van kinderen in kwetsbare gezinnen. Dit gebeurt via ouder-kind activiteiten, rechtenverkenning en toeleiding naar de kinderopvang en kleuterschool. Samen

met de KOALA-begeleider namen we deel aan een traject van Agentschap Opgroeien, waarbij we een kader uitwerkten voor de 16 KOALA's in Vlaanderen en Brussel. Onze ervaring en expertise in Schaarbeek heeft dit kader mee vorm gegeven. Doelstellingen, doelgroepen en leidende principes werden geëxpliciteerd om op die manier overdraagbaar te maken en een zekere eenheid te creëren in het werkveld.

Door wissels omwille van zwangerschap en door de corona-pandemie stond ons KOALA-aanbod in 2021 wat onder druk. Toch werden mooie zaken gedaan, zoals de groepsruimte openhouden voor individuele gezinnen tijdens code rood van de pandemie. Dit gebeurde niet alleen in Huis van het Kind Noord, maar ook in het Hotel President, waar Samusocial dakloze gezinnen huisvestte. Art Basics for Children zorgde voor de pedagogische inrichting van één van de lokalen.

SCHAARBEEK PETIT VOYAGE

In de eerste zomer van de pandemie was duidelijk dat velen voornamelijk thuis zouden blijven. Staycation werd een concept: hoe een aanbod voorzien zodat gezinnen met jonge kinderen een fijne en ervaringsrijke zomer zouden beleven? “Schaarbeek petit voyage” was een antwoord op deze nood: jonge gezinnen kregen de kans te komen genieten van een veilige en interessante ruimte om met hun kinderen te spelen. De KOALA-begeleider stond in voor het aanbod en Elmer ondersteunde volgens de mogelijkheden. 3 dagen per week gedurende 4 weken was er aanbod in ABC, de tuin van Elmer Noord en De Kriekelaar, met wekelijks een uitstap en nu en dan een workshop. De Gemeente Schaarbeek én het project Ketjes op Stap van Iedereen Verdient Vakantie zorgden voor de nodige middelen.

ELMER ZUID

STRAAT VAN HET KIND – ACTIE VAN HET LEREND NETWERK ANDERLECHT

In samenwerking met V.G.C. en Huis van het Kind Anderlecht kregen we een drie-jarige subsidie om de noden en behoeften van gezinnen met jonge kinderen om in de wijk Kuregem te ontdekken. Uit een bevraging en diepte-interview met ouders kwam al snel een veilige speelomgeving als actiepunt. Om dit in de kijker te zetten, organiseren we ‘Straten van het kind’. De straat wordt letterlijk ingenomen door het kind. De eerste straat van het kind werd georganiseerd in 2020 en kende een enorm succes. Verder bouwend op dit succes, organiseerden we dit in de zomer van 2021 ook gedurende een hele week.

We deden een oproep aan partners om ook een aanbod te organiseren voor onze speelstraat in de Herzieningslaan.

Hopon organiseerde een motorisch parcours, het kinderdagverblijf de Klaproos verzorgde een infosessie rond EHBO, Cultureghem bemande hun mobiele keukens en Huis van het

Kind stelde hun speeleilanden ter beschikking. De sterke samenwerking zorgde voor een mooi afwisselend aanbod voor de gezinnen.

Om een veilige speelomgeving te creëren, bracht de gemeente hekkens en konden we ook extra vrijwilligers engageren voor het opstellen, opruimen en begeleiden van activiteiten.

De speelstraat groeide stapsgewijs en tegen vrijdag bereikten we vele kinderen uit de buurt.

KUNSTENDAG

Vanuit de positieve ervaringen met het project “Van kleins af aan” werd het idee geboren om dit te delen met een groter publiek. Huis van het Kind Anderlecht nodigde samen met de kinderdagverblijven de culturele partners uit om kennis te maken met het project. Medewerkers van de gemeentelijke cultuurdienst, Muse, Lasso en het gemeenschapscentrum de Rinck namen deel aan deze interactieve kennismaking. Met een participerende dansvoorstelling kregen we ze warm om verder in te zetten op de allerkleinsten. Het idee werd geboren om op 21 november een kunstendag te organiseren met als focus de allerkleinsten van 0 tot 6 jaar, een doelgroep die momenteel weinig of geen aanbod heeft in het gemeenschapscentrum. Op korte termijn staken we met het netwerk een interessante culturele dag in elkaar. Projecten die in de kinderdagverblijven ontstonden, kregen een ruimer publiek. Op het programma stond Dancing (samen dansen ism gezinsbond) – Painting met beeldend kunstenaar Virginie Bailly, performance “Hoor, Kijk en voel”, Making Music met Studio Koko, Snoezelboekruimte door de bibliotheek, theater De Spiegel met ‘Niet Duwen’ en doorlopend een Play Café door Huis van het Kind.

Het mag gezegd worden, een mooi programma dat kosteloos werd aangeboden en een groot succes kende. We bereikten tijdens deze 2-daagse in totaal 120 gezinnen.

ELMER WEST

TUINCAFÉ

Tijdens de corona-periode merkten we dat veel ouders nood hadden aan een veilige plek om buiten te spelen met hun kinderen. Uit die behoefte groeide het voorstel om één keer per maand onze tuin open te stellen voor onze gezinnen. De kinderen mochten er vrij spelen en de ouders konden beter kennis maken met elkaar en met de aanwezige begeleiders. Tegelijkertijd was het een goed moment om extra informatie te delen, onze ruimtes te tonen of om nieuwe ouders een rondleiding te geven. Ook de begeleiders genoten ervan om extra aandacht te kunnen geven aan de ouders en onze (buurt)werking toe te lichten.

“Je trouve cela chouette, de pouvoir partager les activités de ma fille avec elle.” mama van E

“Het is gezellig, geen stress van een werkdag, ik geniet van mijn zaterdag.”

“Matinée agréable et instructive. Faith et Zinep étaient aux petits soins avec nous. Elles ont pris le temps, non seulement de tout nous montrer, mais aussi de répondre à nos innombrables questions sur le fonctionnement de la crèche, sa pédagogie, ses projets, son histoire, son actualité.” papa van L

LICHTPARCOURS

Vlak voor de kerstvakantie organiseerde de gemeente Molenbeek een lichtparcours in het park. Bij valavond trokken we met een tiental gezinnen en enkele begeleiders met de tram richting het lichtspektakel. Daar maakten we een mooie avondwandeling en werden we getraakteerd op enkele mooie lichtinstallaties. Voor twee gezinnen was het een laatste activiteit met Elmer. Ze vonden het een gezellige manier om ‘afscheid’ te nemen.

“Een warme sfeer en plezant, net als bij Elmer. Fijn om zo afscheid te kunnen nemen van Elmer.” papa van A

ELMER IN DE STAD

SINT-MONIKA

Omwille van de nog steeds strikte maatregelen konden we dit jaar geen activiteiten doen in rust- en verzorgingstehuis Sint-Monika. Toch probeerden we regelmatig wat contact te maken. Zo maakten we tekeningen, een mand

“Het is fijn dat jullie blijven langskomen. De bewoners kijken hier echt naar uit. We kijken uit naar de momenten dat jullie terug kunnen komen.” Begeleider Sint-Monika

vol koekjes, wat brooddeegwerkjes, voor alle bewoners. We gingen ze dan samen met onze kinderen afgeven.

KOALA

Samen met KOALA, wat staat voor Kind en Ouderactiviteiten in strijd tegen kinderarmoede, gingen we op uitstap naar het museum, naar de boerderij en op muurschildering-wandeling. Ook namen ouders deel aan andere activiteiten in het Huis van het Kind.

Eén van onze begeleiders voerde op donderdag een activiteit uit ter ondersteuning van het KOALA-aanbod. Dit ging van TIK-TAK, naar knutselen, tot bewegen en zelfs een heus feest met dansactiviteit. Een vijftal activiteiten kwamen zo van de grond. Vanuit deze activiteiten kwamen dan weer ouders naar de kinderopvang met hun vragen. Op deze manier konden we echt drempels wegwerken. Een bekend gezicht als begeleider, maakte het voor de ouders gemakkelijk om de stap te zetten met hun vraag naar kinderopvang.

We konden ook terug beroep doen op materialen voor de uitstappen, zoals de bolderkar, ballen, kegels, enzomeer.

VRIJE TIJDSLOKET NIEUWLAND

Omwille van de vele maatregelen lukte het niet om met Brede school of een andere organisatie nauw samen te werken. Maar wat een verrassing toen de collega's van KOALA en Brede School op de stoep stonden om onze begeleiders te bedanken met een bakfiets vol bloemen!

PROJECT ARMOEDE IN DE KINDEROPVANG

Elmer in de Stad nam deel aan het proefproject "Armoede in de kinderopvang". Dit project werd begeleid door TAO-armoede, een deelwerking van vzw De Link en het Loket Kinderopvang Brussel. Het opzet van het project was de complexiteit van armoede in beeld te brengen bij de begeleiders. Tijdens het traject was ook aandacht voor de leiding en het bestuur van de organisatie, zodat het thema op alle niveaus zou meegenomen en verankerd worden. Gebruikte methodieken waren een organisatiescan, een pedagogische studiedag over armoede in de kinderopvang, een middagsessie rond de sociale functie van kinderopvang en krachtgericht coachen. In Elmer in de Stad resulteerde dit in een meer rijke en brede kijk op armoede. De begeleiders voelden zich erkend en in hun kracht gezet. De begeleiders kregen concrete handvaten aangereikt in de omgang met ouders in complexe situaties. Kinderbegeleiders met een eigen rugzak rond armoede voelden zich ondersteund. Op structureel vlak pakten we als organisatie het Huishoudelijk Reglement voor de medewerkers aan, omdat in de organisatiescan naar voor kwam dat dit niet voldoende leesbaar en toegankelijk was voor anderstalige medewerkers.

REGIO BRUSSEL

Elmer nam engagement in de vorm van het ondervoorzitterschap van de **ADVIESRAAD GEZIN**, die het gezinsbeleid van Min. Vandenbrandt, collegevoorzitter van de V.G.C., adviseert. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met Sandra Vandermespel, coördinator van VBJK en voorzitter van de adviesraad.

Het loket kinderopvang wordt in Brussel georganiseerd door de **VZW SAMENWERKEN AAN KINDEROPVANG BRUSSEL**. Elmer neemt er sinds de start een bestuursfunctie op. Verder waren we actief lid in de verschillende regiogroepen en in de werkgroep trap 3, kinderopvang voor kwetsbare gezinnen. Samen met deze organisatie organiseren we de werkgroep Toegankelijkheid en Inclusie. Met ruim 20 Brusselse kinderdagverblijven, verspreid over de hele Brusselse regio, werkten we een outreachende aanpak uit naar toeleiders en gezinnen met een kind met specifieke zorgen. Alle deelnemende kinderdagverblijven schaalden zich achter een gemeenschappelijke visietekst en onderschreven een engagementsverklaring.

Ook in 2021 nam Elmer een zwaar engagement op in het bestuur van **VZW HUIS VAN HET KIND – KET IN BRUSSEL**. De sector van de preventieve gezinsondersteuning doorliep een moeizaam herstructureringsproces, samen met de 2 bevoegde overheden, Agentschap Opgroeien en V.G.C.. Vanuit het bestuur wilden we de nadruk leggen op lokaal aanbod en ons behoeden voor een structuur waarin een v.z.w. zelf aanbod doet, daarvoor overheidsmiddelen ontvangt, en tegelijk middelen uitdeelt aan andere organisaties. Dit rechter-en-partijverhaal leidde in het verleden tot inefficiëntie, weinig transparantie en wantrouwen. Het leek ons belangrijk te leren uit deze ervaringen. Toch koos Agentschap Opgroeien op aansturen van het Kabinet Beke voor deze werkvorm, verwijzend naar hun ervaringen in Limburg. Of een landelijk gebied zoals Limburg echt model kan staan voor een grootstedelijke en complexe regio zoals Brussel, is maar de vraag.

Elmer was lid van de stuurgroep van **DE BAOBAB**, een kleuterschoolproject naar het model van Elmer, op initiatief van vzw EVA BXL. Het project wordt co-creatief uitgebouwd door verschillende partners, uit onderwijs en welzijn. Het beschikt over een redelijk moeilijke constructie van contracten, waardoor het niet evident is om structuur aan te brengen. Elmer nam ook dit jaar de rol op als mee-denker, vanuit de eigen ervaring met de opbouw van ons opleidingsproject. Stilaan begonnen ook afgestudeerde begeleiders van Elmer hun weg te vinden naar dit traject.

Elmer nam actief deel aan de samenwerking rond **ZORGGARANTIE**, waarbij een samenwerkingsverband een netwerk vormt rond gezinnen om uit huisplaatsing van heel jonge kinderen te voorkomen of te beperken. Elmer heeft zich vanaf de start sterk geëngageerd in dit project. In het

“Als er thuis te veel problemen zijn, is het goed om je kind naar de opvang te brengen. Als ouder kon ik wat bekomen en weer aan de slag gaan om oplossingen te zoeken voor mijn problemen (naar de deurwaarder bellen, naar de dokter gaan of bij mijn assistent van het OCMW). Het is niet evident om overal je kinderen mee te sleuren. Ik weet voor mezelf dat ik mijn situatie beter aankan als ik weet dat mijn kinderen ergens veilig en gezond zijn. Elmer is hun tweede Thuis.”
Mama van M en N

“Mijn eerste kind is in Elmer opgevangen geweest toen we moeilijkheden hadden thuis. Mijn zoontje kwam voltijds, ik heb als papa snel gemerkt hoe goed het hier was voor hem. Op tijd een warme maaltijd, spelen met vrienden in plaats van naar TV te kijken, bij het afhaal moment hoor ik wat hij allemaal gedaan heeft van activiteiten...Thuis ging het ook beter: hij speelt met speelgoed in plaats van ermee te gooien. Thuis hebben we ons ook aangepast, op tijd opstaan en ons klaarmaken om naar de opvang te gaan. Ik heb voor ons tweede kind op voorhand een plaats aangevraagd en gelukkig komt hij nu ook naar Elmer.” Papa van R en M.

verleden hadden we immers al de ervaring dat we als kinderopvang een sterk ondersteunende functie kunnen hebben voor gezinnen in moeilijkheden.

BORN IN BRUSSELS is een digitale tool, met als doel zwangere kwetsbare vrouwen vanuit een netwerk te omkaderen en zorg op maat te bieden. De vragenlijst in de screeningstool is bedoeld om noden van zwangere vrouwen in Brussel te identificeren, waaruit zorg- of begeleidingstrajecten kunnen opstarten. Na het volgen van een opleiding konden we in Elmer opstarten. Bij het invullen van de eerste vragenlijsten merkten we dat ouders de indruk kregen dat ze hieraan moesten deelnemen om hun kans op een plaats in de kinderopvang te vergroten. Dat leek ons een onbedoeld neveneffect, waardoor we ons beperkten tot ouders die wel al kennen, bv. wanneer ze al een kind in Elmer hadden. Of deze tool echt een verschil kan maken, moet volgens ons nog blijken. Enkel een tool zonder omkadering is mogelijk te beperkt qua opzet.

BOVENLOKAAL

Elmer nam deel aan het **PLATFORM VOOR TOEGANKELIJKHEID- EN DIVERSITEITSBELEID IN DE KINDEROPVANG**, georganiseerd door Agentschap Opgroeien. Door corona verliepen de werkzaamheden van dit platform op een heel laag pitje.

Verder nam Elmer engagementen op in de beleidsgroep kinderopvang van SOM, de voorbereiding van het Ilias-project van VBJK rond inclusief leiderschap, de stuurgroep rond de nieuwste cartografie van de kinderopvang in Brussel, het uitwerken van het KOALA-kader en een workshop rond zelfevaluatie en impact vanuit onze Schaarbeekse KOALA-werking, de klankbordgroep Samen voor een diploma, een ESF-project van EvaBxl vzw en de Algemene Vergadering van Febio, de koepel van de sociale economie-ondernemingen in Brussel. Tenlotte nam Elmer deel aan de rondetafel gebruikersparticipatie, waarbij het Kenniscentrum Welzijn, Wonen, Zorg good practices wilde beschrijven van gebruikersparticipatie

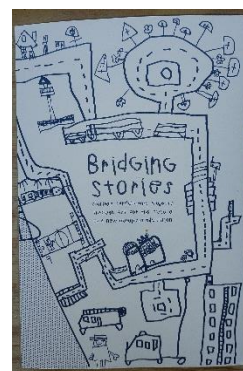
en inspraak voor personen met een beperking in Brussel. De bevindingen werden gebundeld in een cahier.

EUROPEES

Elmer neemt reeds jaren deel aan Europese uitwisselingen en studiebezoeken. Naast het feit dat dit heel leuk is en vaak een aanleiding tot nieuwe en versterkte contacten zowel binnen Elmer, als met andere Belgische en internationale partners, hebben deze uitwisselingen ons heel sterk geïnspireerd op vele domeinen van onze werking: de pedagogische werking, participatie van ouders, samenwerking met de buurt, ... Van elk bezoek zijn elementen blijven hangen in onze aanpak.

Het project Building Educational Bridges in the City liep eind van het jaar af. Door de pandemie was het met een jaar verlengd, waardoor de publicatie over het project, Bridging Stories, gefinaliseerd kon worden. Het grootste

deel werd geschreven door onze Portugese partner Osmope, met een bijdrage van Elmer waarin we onze activiteiten binnen dit project in beeld brachten. Er zijn nog exemplaren te verkrijgen! Wat we vooral meenemen uit dit project is het belang om met de kinderen, zelfs de allerjongsten, regelmatig naar buiten te gaan en de omgeving te verkennen: naar de markt, naar een museum, naar een park, ... Op deze manier doen de kinderen ervaringen op, die ze later kunnen vertellen in hun spel. En daar maken we dan de brug naar onze meest recente projecten, Playing en Narrate.

Omdat je nooit weet of en wanneer een Erasmus-project wordt goedgekeurd, kregen we vorig jaar de kans om in 2 nieuwe projecten te starten: PLAYING, over play-based learning, toegespitst op fantasiespel, samen met de ontwikkeling van een internationale peer review methodiek en

NARRATE, over het ontwikkelen van de narratieve benadering met een handboek, zelfevaluatie-instrumenten en een publicatie van verhalen van kinderen. Het eerste jaar moesten we in beide projecten echt op zoek gaan om voor de thema's een vertaling te vinden naar onze kinderen – de andere partners bereiken kinderen van

0 tot 6 jaar – en naar onze superdiverse setting in een grootstedelijke context. We konden onze competentie

“pedagogische onderzoeks-ingesteldheid” ten volle uitbouwen: We probeerden uit, reflecteerden samen, stuurden bij, wisselden uit en leerden bij. Een super boeiend proces! Bij dergelijke projecten horen ook internationale meetings en leerweken. In 2021 verliepen de meeste contacten noodgedwongen online.

CENTRUM VOOR INCLUSIE

OPDRACHTEN

MIN. 7 KINDEREN MET SPECIFIEKE ZORGEN OPVANGEN, MET MIN. 750 AANWEZIGHEDEN

PRO-ACTIEF OPNAMEBELEID VOEREN

KNOWHOW DELEN MET MIN. 7 ANDERE KINDEROPVANGVOORZIENINGEN

SAMENWERKEN MET DE LOKALE OVERHEID IN FUNCTIE VAN INCLUSIE

SENSIBILISEREN ROND INCLUSIE

Ook dit jaar kregen we opvallend veel aanmeldingen voor kinderen met specifieke zorgnoden. We vingen in 2021 23 kinderen met specifieke zorgnoden op in onze 4 vestigingen. Mogelijk wierp onze outreach-campagne in de schoot van de werkgroep Toegankelijkheid en Inclusie (zie elders) vruchten af. We merkten dat er niet alleen meer vragen kwamen, maar dat de trajecten ook een stuk intensiever waren. Er was meer samenwerking nodig met externe diensten, vaker overleg en opvolgingsgesprekken. We zagen wel mooie resultaten.

*“S met trisomie 21 zou in september naar dezelfde school als haar broers gaan. We dienden een **GIO-aanvraag** in bij **Resonans** om de transitie te begeleiden. In april mocht S een dagje “proberen” in de school. Jammer genoeg adviseerde de school om nog een jaartje uit te stellen, de veiligheid zou in het gedrang komen. In samenspraak met de mama en de GIO-begeleider namen we contact op met de school om dit advies te herbekijken. Een jaar uitstellen leek ons echt niet geschikt en ook niet nodig. We riepen een multi-disciplinair team samen (per zoom) waarin alle betrokken partners hun visie konden geven op de situatie (kiné, zorgjuf, ouders, logo, inclusiecoach, ...). In november planden we een nieuw overleg. Het overleg in december gaf dan uiteindelijk de doorslag om S toch te laten opstarten in januari in een gedeeld traject school/kinderdagverblijf. Maandagen en dinsdagen bij Elmer, woensdagen en vrijdagen halve dag en donderdagen volledige dagen school.”*

*“K heeft spina bifida met verlamming van de onderste ledematen en werd via de **regio verpleegkundige** van Kind & Gezin aangemeld. De mama zat in een asielprocedure en sprak heel beperkt Nederlands, een beetje Frans en haar moedertaal Kinyarwanda. Een collega uit een andere vestiging van Elmer kon vertalen. K herstартte bij ons in een peutergroep, na 1 jaar thuis in afwachting van een operatie. K kreeg sondevoeding. In samenwerking met **Fedasil** kwamen we in contact met de firma die de specifieke materialen aanleverde in het opvanghuis van Fedasil. We zorgden voor opleiding voor onze begeleiders. In overleg met de mama en de sociaal werker van Fedasil schakelden we naar een kinesist die naar de opvang kon komen. Bij **Resonans** vroegen we logopedische ondersteuning van de mama thuis en van onze begeleiders, ondermeer over het stimuleren tot eten via de mond in plaats van via de sonde. In de leefgroep gingen we op zoek naar manieren om sondevoeding te geven (waar, wanneer en hoe). Tegelijk zochten we naar spelmogelijkheden en hoe we K meer konden betrekken bij motorische activiteiten. Intussen diende zich de vraag naar een school aan. Samen met de mama, de regioverpleegkundige van Kind & Gezin en de sociaal assistent van Fedasil onderzochten we alle mogelijkheden. Uiteindelijk vond Fedasil een Franstalige school met busvervoer waar hij al eind september terecht kon.”*

*“M startte in februari in Elmer vanuit een zeer moeilijke thuissituatie: de mama verbleef in een vluchthuis en spreekt enkel Arabisch, weinig Frans, geen Nederlands. Het kind had een ontwikkelingsachterstand omwille van een metabole stoornis, voeding was bijzonder belangrijk. De **logo** begeleiding van Resonans pakte dit op met de mama en ons team. Daarnaast organiseerden we **kiné** sessies. Het bleek niet gemakkelijk te verlopen in de opvang. Eten en slapen waren grote uitdagingen. Een vaste dagstructuur had goeie effecten, maar het was voor de mama geen evidentie om hem steeds op tijd en iedere dag te brengen. We bleven uitnodigen en in gesprek gaan met de mama, we zochten samen naar een haalbaar opvangplan. M was door de aangepaste voeding groot en erg actief geworden, klom op meubels en opende deuren, hij maakte weinig verbinding met andere kinderen en kon nogal eens brutaal omgaan met hen. Er was meer toezicht nodig om de veiligheid van de andere kinderen te vrijwaren. We nodigden via de **outreach-functie Resonans** uit om te observeren en adviezen te komen geven. Ondertussen kon M via tussenkomst van het **LOP** en met hulp van de **Koala medewerker Huis van het Kind Noord** ingeschreven worden in een school in Elsene. We vroegen **GIO-ondersteuning** aan voor de transitie. Tegelijk beseften we dat inclusief onderwijs moeilijk zou worden. We bleven ook inzetten op inschrijving in het bijzonder onderwijs, ondanks het feit dat M nog geen diagnose had – M stond voor COS-onderzoek in UZ Jette op de wachtlijst. De **psycholoog van het kindziekenhuis** liet weten dat M vanuit haar onderzoek cognitief zeer laag scoorde. Daarom contacteerden we **SPES**, een school voor bijzonder onderwijs in Molenbeek. Met hulp van het **CLB** en zeer snelle accurate afspraken met mama en onze pedagogisch begeleider, die voor de vertaling zorgde, lukte het uiteindelijk toch om M in SPES in te schrijven. Intern konden we een extra medewerker inschakelen om het team van de leefgroep in de vakantiemaanden te versterken. Begin oktober kon M starten in SPES.”*

We begeleidden ook externe trajecten, vooral in de Brusselse Initiatieven voor Buitenschoolse opvang (IBO), steeds met de focus op inclusieve werking, hoe omgaan met kinderen met moeilijk gedrag (met een vermoeden van een diagnose)? Begeleiders en verantwoordelijken in de buitenschoolse opvang worden op dit vlak enorm uitgedaagd en zijn steeds op zoek naar verbetering en ondersteuning. CIK Elmer, samen met onze partner Toop/ De Rijtak biedt ondersteuningstrajecten op maat aan. Enkele voorbeelden worden hieronder toegelicht :

Samen met Inge van Toop organiseerden we 3 vormingsmomenten met het hele team van De Buiteling Nieuwland. Vertrekpunt waren enkele observaties van de inclusiecoach in alle leefgroepen. Vooral kinderen met wat moeilijker en uitdagender gedrag kwamen hier naar voren.

De onderwerpen die de begeleiders zelf naar voren schoven dit jaar waren :

- Hoe omgaan met moeilijk gedrag en toch je eigen grenzen bewaken (Nieuwe autoriteit theorie)
- Kijken naar de opvang (infrastructuur – regels – aantal kinderen/beg - ...) : welke invloed heeft dit op moeilijk gedrag?
- Hoe kinderen individueel ondersteunen tot een beter welbevinden en dus minder moeilijk gedrag?

We werkten steeds volgens het tempo van het team. We konden per sessie ingaan op dringende vragen die zich voordeden, bvb. wanneer zich een incident met een kind had voorgedaan.

De verantwoordelijke van De Buiteling Kogelstraat had ook nood aan ondersteuning voor haar team rond het omgaan met moeilijk gedrag. Enkele kinderen waren grote uitdagingen voor de begeleiders. Ook hier gingen we aan de slag met het inventariseren wat moeilijk gedrag was voor hen en hoe ze er momenteel mee omgingen. Door de sessies heen

“Dag Sonja, In naam van mijn team, wil ik jou bedanken om op een korte tijd voor ons klaar te staan. Tijdens de teamvergadering, polste ik even hoe zij het gesprek met jou ervaren hebben. Ik merk dat het hen enorm veel deugd doet om gehoord te worden. Ook de bevestiging dat hun aanpak goed is, motiveert hen om zich open te stellen voor kinderen die net dat tikkeltje meer vragen van hen. De tips die jij meegaf, zullen zij uitproberen indien nodig. Voorlopig gaat het goed. Met vriendelijke groeten, Steffi van De Buiteling”

brachten we de theorie van Nieuwe Autoriteit binnen, bespraken we een andere kijk naar kinderen en ook werkten we het mandjessysteem, een strategie rond omgaan met storend gedrag, wat meer uit. Iedere sessie opnieuw waren de begeleiders erg betrokken en heel enthousiast om mee te werken.

In samenwerking met de verantwoordelijken van De Puzzel en De verliefde Wolk startten we ook in deze buitenschoolse voorzieningen een traject op. De noden leken dezelfde als bij de Buiteling, daarom beoogden we het versterken van de begeleiders in omgaan met moeilijk gedrag in samenwerking met Toop. Daarnaast keken we samen anders naar het individuele kind en bekeken we welke aanpak of regels leefden in de organisatie en waar best aan gesleuteld kon worden.

Met Toekan werken we al vele jaren samen. Dit jaar kozen we ervoor om in te zoomen op het individuele kind. Aan de hand van het Ziko-Vo instrument keken we naar de kinderen, wie ze zijn en wat hun talenten zijn. We zochten naar nieuwe activiteiten en aanbod vanuit die talenten. Ook probeerden we enkele signaleringsplannen uit.

WERKGROEP INCLUSIE EN TOEGANKELIJKHEID

In deze werkgroep maakten we dit jaar vooral werk van een gedragen visietekst waar alle deelnemende kinderdagverblijven zich konden in vinden. Bovendien was het opstellen van een engagementsverklaring een belangrijke voorzet naar de betrokken deelnemers

. Hierin staat duidelijk beschreven wat verwacht wordt van een inclusieve werking. Aangezien er meestal digitaal vergaderd werd, was het steeds opnieuw een uitdaging om voldoende boeiende en inspirerende thema's te brengen, alle neuzen op die manier in dezelfde richting te krijgen en te houden. Gelukkig voelen we aan dat deze groep echt werk wil maken van inclusief werken en hier samen de schouders onder zetten.

Om over ons aanbod en onze inclusieve werking duidelijker te communiceren, werkten we flyers en affiches uit naar Brusselse toeliders en naar de kinderdagverblijven. Via Bruzz werd, met ondersteuning van V.G.C. een media-campagne gevoerd.

.

OMKADERING

MEDEWERKERS

Elmer is een middelgrote organisatie. Centraal staan de pedagogische eenheden in de vier vestigingen. Hier vormen de verantwoordelijken, de begeleiders, de begeleiders in (voor)-opleiding en de logistiek medewerkers de basis van de werking. De ondersteunende diensten, zoals pedagogische ondersteuning, HR-dienst, preventie, administratie en logistiek zorgen ervoor dat de kernactiviteiten van Elmer optimaal kunnen verlopen.

CIJFERS

Op 31 december 2021 telde Elmer vzw 112 personeelsleden (93 voltijds equivalenten), een kleine stijging in vergelijking met vorig jaar. Onderstaand schema geeft bijkomende informatie over de medewerkers.

Onderstaand schema geeft bijkomende informatie over de medewerkers:

Arbeidsregime	37,5% voltijds	62,5% deeltijds, vooral 4/5 ^{de}
Beroepscategorie	88% bedienden	12% arbeiders
Woonplaats	67% in Brussels Gewest	33% buiten Brussels Gewest
Contract	77% onbepaalde duur	23% bepaalde duur of vervanging
Activiteitsgraad	79,5% actief	20,5% non-actief

ARBEIDSREGIME

In 2021 was er een opmerkelijke stijging van het aandeel voltijdse medewerkers. Dit komt voornamelijk doordat deeltijdse medewerkers tijdelijk voltijds werkten om de afwezigheid van collega's op te vangen. Dit zorgde voor extra veerkracht in de organisatie, omdat we op deze manier plotse tekorten minstens tijdelijk konden ondervangen.

WOONPLAATS

Twee derde van de medewerkers van Elmer woonde in het Brussels Gewest. Via het tewerkstellingsproject helpt Elmer mee aan het opleiden en duurzaam tewerkstellen van Brusselse werkzoekenden. Ook het inschakelingsproject richt zich op Brusselse jongeren. De verbondenheid met de diversiteit aan Brusselse gezinnen in Elmer is hierdoor groot. Deze projecten zorgen steeds voor een sterke Brusselse instroom.

DIVERSITEIT

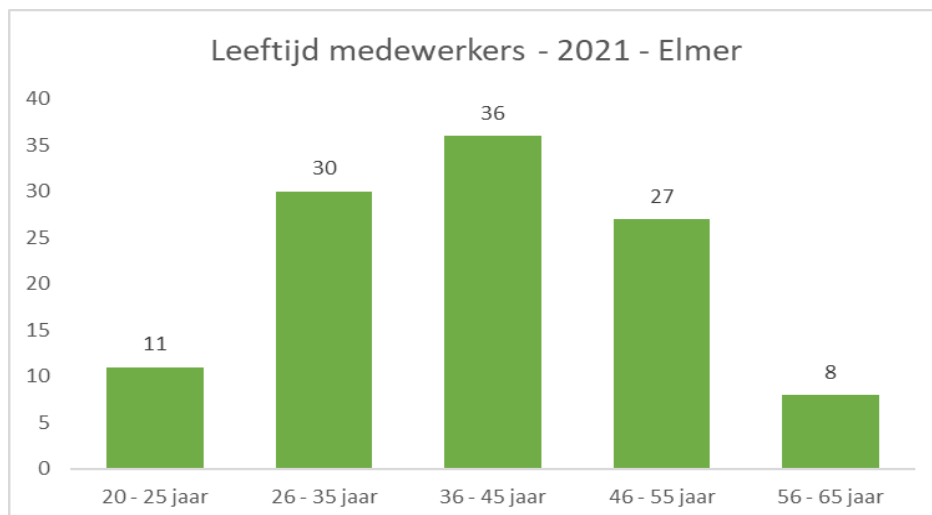
Elmer streeft ernaar gemengde teams samen te stellen om op die manier de drempel naar een grote diversiteit aan ouders en kinderen zo laag mogelijk te houden.

Op 31 december 2021 werkten in Elmer medewerkers afkomstig uit 30 verschillende landen: Albanië, Algerije, Angola, België, Bulgarije, China, DR Congo, Djibouti, Duitsland, Frankrijk, Ghana, Guinea, Guinée-Bissau, Iran, Italië, Ivoorkust, Kenia, Mali, Marokko, Nederland, Niger, Nigeria, Noord-Macedonië, Oekraïne, Rwanda, Servië, Spanje, Syrië, Turkije en Zuid-Korea.

De medewerkers ervaren dit als ontzettend boeiend en verrijkend. Het is bovendien een natuurlijke bron van een veelheid aan talen binnen onze organisatie. Dit komt ten goede van onze dienstverlening aan de heel diverse groep van kinderen en ouders.

LEEFTIJDEN VAN DE MEDEWERKERS

De grootste groep medewerkers was tussen 36 en 45 jaar, gevolgd door de groepen van de 26 tot 35- en 45-55-jarigen. Leeftijden van de medewerkers zijn heel belangrijk voor een organisatie. De lonen én het aantal vakantiedagen zijn er immers sterk mee verbonden. Deze zaken hebben dan weer een aanzienlijke financiële en organisatorische impact.

ACTIVITEITSGRAAD

De activiteitsgraad heeft in 2021 een duik genomen: 20,5% van de medewerkers was op 31/12 niet actief. De redenen waren langdurige ziekte, ouderschapsverlof, tijdskrediet, ...

In 2021 zien we een ziekteverzuimpercentage van 16,55%, langdurig afweziggen meegeteld. Indien we ze niet meetellen, komen we op 9,78% (6,48 % in vergelijking met 2020). Deze cijfers zijn uitzonderlijk en mogelijk te wijten aan de pandemie die het jaar beheerste.

De relatief lage activiteitsgraad laat zich dagelijks voelen in de werking. Voortdurend moet geschakeld worden wanneer mensen zich ziek melden. Continu zijn we op zoek naar vervangers. We hopen deze neerwaartse trend te kunnen ombuigen in de toekomst, met de focus op veerkracht en bevlogenheid en het reduceren van stress.

RECRUTERING

Het vinden van medewerkers is altijd een grote uitdaging. Daarom moeten we steeds hard en actief inzetten op rekrutering. Deelname aan de jaarlijkse opleidingsbeurs van Tracé – dit jaar in digitale versie- is één van deze outreachacties. In de voormiddag zagen we de meeste bezoekers online passeren. Ze konden met ons chatten of via video call kennismaken. Ondanks een rustige beurs, selecteerden we toch tal van kandidaten voor de functie van begeleider in opleiding. We kregen positieve reacties op de sprekende inkleding van onze stand. Ook het filmpje viel goed in de smaak. Voor Elmer was dit toch een positieve ervaring!

PERSONEELSDIENST WORDT HR-DIENST

Om een vacature van deeltijdse HR-stafmedewerker ingevuld te krijgen, hadden we het gevoel dat we een meer eigentijdse look nodig hadden. Daarom voerden we een naamsverandering door: de personeelsdienst werd "HR-dienst". Uiteindelijk recruteerden we voor de vacante functie via interne doorstroom onze gemotiveerde collega Halima, die eerst als begeleider in onze verschillende vestigingen werkte. Daarna nam ze de functie op van deeltijds administratief medewerker voor de facturatie in Elmer Zuid. Ze had echter een nieuwe uitdaging nodig en vond deze op HR. In september startte ze met de 3-jarige opleiding HR-Support via een werktraject aan de Sociale Hogeschool te Heverlee, deels online, deels ter plaatse. Haar stage kon ze bij Elmer doen.

GEPENSIONEERDE WORDT VRIJWILLIGER

Onze collega Betty ging eind 2020 op pensioen. Om de band met Elmer te onderhouden en onze werking te ondersteunen, startte ze dit jaar als vrijwilliger. Elke week -indien de corona-maatregelen het toelieten- kwam ze naar een vestiging, waar ze de boekjes herstellde en het groen verzorgde, zowel binnen als buiten. Voor onze werking was dit een grote meerwaarde. Het was ook leuk haar regelmatig terug te zien!

THUISPRESTATIES BIJ QUARANTAINES

Begin 2021 werden we regelmatig geconfronteerd met medewerkers die in quarantaine moesten omwille van een hoog-risico-contact. Door de compensatieregeling van Agentschap Opgroeien konden de medewerkers niet op tijdelijke werkloosheid. Voor begeleiders en logistiek medewerkers was het klassieke telewerk onmogelijk. Daarom spraken we met hen opdrachten af, waar we meestal geen tijd voor hadden, en die hun talenten naar boven brachten. En de resultaten mochten gezien worden!

Vertelschorten, extra TikTak voorstelling, schaduwverhalen, kamishibai-verhalen, ... Ze konden ook online opleiding volgen zoals Nederlands via VDAB. Begeleiders in opleiding hadden dan weer de ruimte om specifieke opdrachten voor school af te werken. De medewerkers kregen het nodige materiaal ter beschikking.

ERKENNING EN MANDATERING IN DE SOCIALE ECONOMIE

In het kader van een nieuw beleid rond sociale economie in Brussel kregen we erkenning als sociale economie-onderneming. Op basis van deze erkenning verkregen we “een mandaat” (en middelen) om aan inschakeling te doen van personen die “ver verwijderd zijn van de arbeidsmarkt”. Deze regelgeving verving de bestaande maatregelen in kader van het doorstromingsprogramma (DSP).

De medewerkers in DSP-contract konden op 1 januari 2021 doorstromen naar een SOCECO-contract. Daarmee werd hun traject verlengd met 2 jaar. Dit bood hen de ruimte om hun kwalificatietraject af te werken en eventueel verder te gaan voor Algemene Vakken met het oog op een diploma secundair onderwijs of verdieping van de kennis van het Nederlands. We konden ook 2 extra medewerkers laten starten. We werden vrij snel geconfronteerd met een belangrijk struikelblok in de nieuwe regelgeving: SOCECO-medewerkers die wegens ziekte, bevallingsverlof of loopbaanonderbreking afwezig waren, konden niet vervangen worden. Deze maatregel was niet van toepassing bij de vroegere DSP-contracten, waar we de afwezige begeleider in opleiding konden vervangen door andere kandidaten en hen op hun beurt de kans te geven om de opleiding te volgen en hun certificaat te behalen.

Met de steun van FeBIO, de Federatie van Brusselse Initiatieven ter Ontwikkeling van Werkgelegenheid waarvan we intussen lid werden, trachtten we deze maatregel om te buigen. De vraag is gesteld, voorlopig zonder gevolg.

WHAT ABOUT US?

Op initiatief van enkele begeleiders van kinderdagverblijf De Ketjes, deden we mee aan een zondagse manifestatie op het Martelarenplein. In de corona-tijd hadden we als kinderopvangsector immers heel vaak het gevoel wel essentieel maar nooit prioritair te zijn. Met 18 deelnemers was Elmer goed vertegenwoordigd! Er hing een heel serene sfeer, waarbij een collega van de Ketjes op pakkende wijze het lied "What about us" vertolkte. De pers was ook van de partij en gaf het evenement heel wat aandacht. Dit was een eerste stap in de richting van meer erkenning voor onze sector en voor het belangrijke werk dat we elke dag doen!

WELBEVINDEN VAN DE MEDEWERKERS

Aandacht voor welbevinden van de medewerkers was in de corona-periode heel erg belangrijk, maar vroeg ook heel wat creativiteit en flexibiliteit. Meer dan eens moesten we op heel korte termijn onze plannen aanpassen omwille van de pandemie. Toch zijn we erin geslaagd te zorgen voor leuke attenties en activiteiten.

NIEUWJAARSRECEPTIE

In gewone tijden organiseren we een nieuwjaarsreceptie, aansluitend op de eerste opleidingsdag van het jaar. Omwille van de contactbubbels ter preventie van de verspreiding van het corona-virus konden we niet gaan voor een collectieve dag, maar bleef iedereen in de eigen vestiging én in de eigen bubbel. Ook de receptie vond plaats op deze manier. Via zoom-verbinding en grote schermen konden we toch een gevoel van verbinding creëren. Om 16u30 stond voor iedereen een lekkere Mojito Virgin klaar. Samen toastten we online en dansten we om het nieuwe jaar in te luiden. Iedere medewerker kreeg een kleine attentie met heel wat lekkers. Een echte nieuwjaarsreceptie was het niet, maar gegeven de omstandigheden voelden de collega's toch de vibe van vroegere recepties.

ONLINE-YOGA

Tijdens de eerste maanden van het jaar organiseerde Sonja Cassiman, onze pedagogisch ondersteuner, wekelijks online yoga lessen. Een sessie van een half uur rond de middag of van drie kwartier 's avonds. In de vestiging waren matjes en een zoom-verbinding ter beschikking. Een fijn initiatief!

ZOMERFEEST EN AFSCHEIDSFEST VAN BETTY

Eind 2020 konden we noodgedwongen enkel op digitale wijze afscheid nemen van Betty, die na 16 jaar in Elmer op pensioen ging. Het zomers medewerkers-

feest in augustus was de uitgelezen kans om haar afscheid uitgebreid te vieren! De opkomst, waaronder ook oud-collega's en externe partners waarmee Betty had samengewerkt, was groot. De collega's brachten een

operastuk met Italiaanse touch, 2 favoriete thema's van Betty. We genoten van een lekker artisanal ijsje aan de ijscokar en van vers gemaakte pizza's aan de food-truck. Als verrassing zorgde Abdessamad met zijn folklorband Gnaoua voor een live concert. Het optreden zorgde voor extra sfeer; ook de burens kwamen nieuwsgierig kijken en meedansen. Het was een fijn weerzien tussen collega's en het gaf ons nieuwe energie om het nieuwe werkjaar in te gaan.

ELMER GOES LIVE

Begin september stond Elmer de hele week in de kijker tijdens het live programma d'Office op Bruzz radio. Medewerkers konden hun lievelingsplaatje kiezen uit een playlist, al dan niet met de reden waarom. Sommige medewerkers konden live hun keuze toelichten.

TEAMDAG AAN DE RAND VAN HET PAJOTTENLAND

HET PAJOTTENLAND! Voor vele medewerkers een verrassende ontdekking : een heel mooie streek zo dichtbij grootstad Brussel. We verkenden verschillende wandelroutes van 3,5 km tot 12km. We zochten de weg aan de hand van de wandelknooppunten met als eindpunt het park achter het Erasmus ziekenhuis te

Anderlecht. In de namiddag stonden pleinspelen op het programma zoals KUBB spel, tussen 2 vuren ... ambiance verzekerd!

Op de teamdag vierden we ook de dag van de begeleider. Een feërieke, roze foodtruck trakteerde iedereen op pannenkoeken en wafels. Slecht voor de lijn, goed voor de moraal!

ELMER ALS LERENDE ORGANISATIE

In Elmer is opleiding en permanente vorming steeds aanwezig. Op alle niveaus verwachten we van de medewerkers open te staan voor nieuwe ideeën om op die manier de werking voortdurend aan te passen en te verbeteren. Dit zorgt ervoor dat de organisatie dynamisch blijft en verder evolueert. Deze lerende houding is dan ook een kerncompetentie voor Elmer.

OPLEIDING IN ELMER

Elmer organiseert een collectief opleidingsaanbod voor alle medewerkers, in het kader van de beleidsopties die we binnen Elmer nemen. Dit gebeurt in de vorm van 2 collectieve opleidingsdagen: één rond de inhoudelijke werking, de andere rond preventie.

De **PEDAGOGISCHE OPLEIDINGSDAG** in februari stond in het thema van onze nieuwe Erasmus Projecten Narrate en Playing. Gezien ook deze opleidingsdag corona-proof georganiseerd moest zijn, kon elke “bubbel” een zoom-workshop volgen. De uitdaging om dit logistiek rond te krijgen was groot, maar we zijn erin geslaagd! Voor Playing waren de thema’s fantasiespel, risicovolspel en floor-time. Voor Narrate was dit spelimpulsen geven, het kind als onderzoeker en documenteren. De logistieke medewerkers van Elmer Noord volgden de interessante opleiding poetstechnieken in samenwerking

met Groep Intro. Deze opleiding kon alleen maar live plaatsvinden. De aangeleerde poetstechnieken gaven we zelf door aan de logistieke medewerkers van de andere vestigingen.

Zotte filmpjes vanuit de verschillende vestigingen animeerden onze middagpauze. Het was een leuke manier om connectie te maken vanop afstand.

In de namiddag focusten we op de implementatie van het gezondheidsproject “Tanden poetsen en gezond eten” en op de verdere planning voor het werkjaar.

In mei vond normaal gezien onze teambuildingsdag plaats. Omwille van covid-maatregelen was de organisatie hiervan nog niet mogelijk. We beslisten om van datum te wisselen en de teambuilding te wisselen met de **OPLEIDINGSDAG PREVENTIE** in de vroege herfst. Op deze manier voelden de ouders geen wijzigingen. Snel schakelen was de boodschap: op 2 weken tijd was alles geregeld. De lesgevers van MB Training & Consultancy stonden paraat om ons coronaproef levensreddend handelen aan te leren of een opfrissing ervan. We sloten af met een online-aperitief.

In de ochtend leren, in de namiddag corona-proof amusement, in de vorm van een stadspel! We gebruikten WhatsApp om op dynamische wijze opdrachten te geven en de groepjes te begeleiden naar het eindpunt: het warandepark. Dankzij het droge weer beleefden de collega's nog eens een deugddoend dagje van gezellig samen zijn.

Tijdens de **PLANNINGDAGEN** in augustus lag de focus op de Europese projecten Narrate en Playing, met een evaluatie van de voorbije periode en plannen voor de toekomst. De interne preventieadviseur gaf bovendien een presentatie met de vernieuwde coronamaatregelen op dat moment. Daarnaast gaf iedere vestiging een eigen invulling aan deze planningsdag.

Daar voor vele begeleiders in Elmer het **NEDERLANDS** niet de moedertaal is, is dit een blijvend aandachtspunt. We streven naar een niveau B2 "echte talige zelfstandigheid". Dit is hoger dan het door Agentschap Opgroeien gevraagde minimumniveau B1 "beperkte talige zelfstandigheid". Begeleiders in Elmer hebben meerdere rollen: aandachtsbegeleider, referent, mentor, waarvoor het belangrijk is dat ze een goede kennis van het Nederlands hebben. Met de kinderen doen we aan Nederlandse taalontwikkeling in het kader van de educatieve ondersteuning, vaak is voor hen het Nederlands een 2de of 3de taal waar ze mee in contact komen. Gesprekken met (Nederlandstalige) ouders moeten genuanceerd en accuraat kunnen gevoerd worden. Het kindvolgsysteem ZiKo-Vo en stageverslagen moeten in correct Nederlands opgesteld worden. Nadat we, in samenwerking met het Huis van het Nederlands, de taalniveaus van de begeleiders in kaart brachten, konden we van start gaan met gedifferentieerd aanbod. Enkele stafmedewerkers volgden de basisopleiding om zelf conversatietafels te begeleiden. Geïnteresseerde medewerkers konden, aansluitend op de werkuren, deelnemen. Vooral in Elmer Noord was er veel interesse met een 2-wekelijks aanbod.

COACHING, REFLECTIE EN EIGENAARSCHAP

De samenstelling van de groep was wisselend. Telkens streefden we ernaar iemand van elke groep af te vaardigen. Dit groepsoverschrijdend overleg bleek tot een bredere en rijkere kijk te komen. Tevens zorgde dit ervoor dat een eigen begeleider het slaapmoment van de kinderen kon begeleiden.

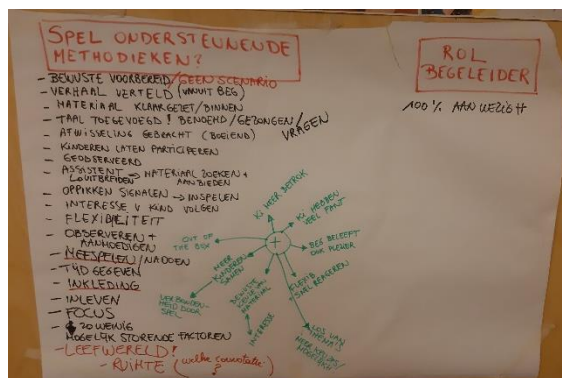
Dit jaar zetten we sterk in op educatieve ondersteuning en werd de link gemaakt met onze Erasmus-projecten Playing en Narrate.

“We doen regelmatig vergaderingen omdat we de kwaliteit van onze kinderopvang willen verbeteren. Wat we met kinderen doen, moeten we bewust doen. Tijdens de pedagogische middagen krijgen we ondersteuning daarvoor. Met de vergaderingen leren we veel. We krijgen extra uitleg en veel tips om onze werking te verbeteren, bijv. om taal bij kinderen te stimuleren. We wisselen onze ideeën uit tussen collega’s en dat vind ik heel belangrijk. Ik heb onthouden dat de taal en de betrokkenheid van de kinderen heel belangrijk zijn”. Begeleider Üzüme.

Twee-wekelijks vinden pedagogische middagen plaats in de verschillende vestigingen. Onder begeleiding van onze pedagogische ondersteuner stonden begeleiders stil bij pedagogische thema’s. We vertrokken van ervaringen en observaties op de werkvloer. Het pedagogisch raamwerk (MeMoQ) was onze leidraad: welbevinden, betrokkenheid, emotionele ondersteuning, educatieve ondersteuning, omgeving, gezinnen en diversiteit.

“De reflectiemomenten inspireren ons. We komen tot nieuwe ideeën, tot een rijke uitbreiding van activiteiten met kinderen door ervaringen en ideeën uit te wisselen met collega’s. Tijdens de reflecties worden we gestimuleerd om kinderen te observeren en meer bewust te kijken naar hun interesses en daarvan te vertrekken om te denken aan ander, rijker aanbod voor nieuwe activiteiten en materiaal. We zien mooie resultaten bij kinderen en dat brengt ons een gevoel van tevredenheid. We zien dat ons werk belangrijk is, dat het niet alleen verversen en eten geven gaat”.

Begeleiders Nataliya en Laouratou.

Begeleiders filmden hun activiteiten met kinderen. Op het pedagogisch overleg reflecteerden ze samen over de gefilmde activiteit. Begeleiders gaven elkaar feedback en inspiratie om de volgende activiteit te verdiepen. De volgende bijeenkomst was dit het vertrekpunt voor verdere reflectie. We merkten dat begeleiders hierdoor sterker betrokken waren op onze projecten.

OPLEIDINGSTRAJECTEN

Essentieel in de werking van Elmer is het opleidings- en tewerkstellingsluik. Door de inzet van opeenvolgende statuten kan Elmer een traject aanbieden, waarbij werkzoekenden zonder kwalificatie een opleidingstraject kunnen volgen en tegelijk werken als begeleider-in-opleiding. Tijdens de werkuren volgen deze een dag les en doen daarnaast stage en werkplekleren in de leefgroepen van Elmer. Deze kwalificerende opleiding resulteert in een door Agentschap Opgroeien erkend getuigschrift of diploma. Minimaal duurt dit traject 2 jaar. Indien de medewerker eerst een vooropleiding Nederlands nodig heeft, kan dit oplopen tot 3 à 4 jaar.

7 medewerkers studeerden af in de loop van het jaar 2021. Daarvan kon 1 medewerker onmiddellijk doorstromen naar een vervangingscontract, een andere bleef in het opleidingstraject om algemene vakken te volgen en op die manier haar diploma secundair onderwijs te behalen. 3 medewerkers

stroomden door naar een job buiten Elmer, 1 medewerker verhuisde terug naar Nederland en een laatste medewerker werd zwanger en diende preventief verwijderd te worden van de werkvloer.

Sinds de start behaalden 88 medewerkers hun kwalificatie kinderzorg.

Medewerkers in Elmer ervaren het belang om steeds verder te evolueren en bij te leren. Velen dromen ervan om verder te studeren en zich verder te professionaliseren. Daarvoor is het behalen van het **DIPLOMA SECUNDAIR ONDERWIJS** essentieel. 4 begeleiders, die hun attest kinderzorg reeds behaalden, volgden deze opleiding, sommigen in hun vrije tijd, anderen met behulp van educatief verlof of in avondonderwijs.

Medewerkers van organisaties uit de social-profitsector die zin hebben om een aanvullende beroepsgerichte opleiding te volgen zonder hun job op te geven, kunnen een opleiding volgen via **VIVO- HOGEROP**. Tijdens deze opleiding behoudt de medewerker zijn loon en wordt vrijgesteld van werken. Eén van onze begeleiders, Anissa, is in dit project gestapt en zat ondertussen in haar 2de jaar als verpleegkundige.

3 stafmedewerkers, Astrid, Floor en Zinep volgden de **BACHELOR-OPLEIDING** Pedagogie van het Jonge Kind. Omwille van de pandemie gingen de meeste lessen online door. Omdat ze allen ook werken in de sector, kregen ze vrijstelling voor stage-onderdelen. De opleiding werd gevolgd buiten de werkuren, met ondersteuning van educatief verlof.

Zoals eerder beschreven startte Halima met de **GRADUAATOPLEIDING** HR-support aan de sociale hogeschool in Heverlee. Ze kan haar stage in de HR-dienst van Elmer doen.

STAGIAIRS

Elmer blijft een ervaringsplek voor vele studenten in het domein van de kinderopvang, zowel van het volwassenenonderwijs als jongeren in het dagonderwijs.

De scholen waarmee we samenwerkten waren Don Bosco in Groot-Bijgaarden, het CVO afdeling TKO - richting Kinderzorg in Anderlecht, Don Bosco Groot-Bijgaarden, St-Guido Instituut in Anderlecht, het Heilig Hart-college in Halle, de beroepsverkennde of taalstage van Groep Intro in Anderlecht, het Sint-Augustinus Instituut in Aalst, Erasmus, Artevelde en Karel de Grote Hogeschool Brussel, telkens afdeling Pedagogie van het Jonge kind, St-Jans Bergmans College in Brussel voor een sociale stage en D'Broej voor een kijkstage.

De begeleiding van stagiairs vraagt een extra inspanning van de teams, de mentoren en de pedagogisch begeleiders. Toch vinden we het onze maatschappelijke taak om deze mensen in opleiding een verrijkende stage-ervaring aan te bieden.

PREVENTIE

Als organisatie die dagelijks instaat voor het welzijn en de ontwikkeling van jonge kinderen en die tegelijk verantwoordelijk is voor een 100-tal medewerkers is een structurele werking rond preventie absoluut noodzakelijk. De Verantwoordelijke Preventie staat in voor het preventiebeleid in Elmer, zowel naar de kinderen en ouders als naar de medewerkers. In functie van deze laatste groep neemt ze de taak op van Intern Preventie Adviseur en Vertrouwenspersoon. Er zijn verschillende overlegstructuren aanwezig. Een dynamisch jaaractieplan geeft telkens aan wat de algemene acties, de acties per vestiging en de acties per functie zijn. Dit actieplan wordt opgemaakt op basis van een jaarlijkse analyse. De 2-jaarlijkse risico-analyse van Agentschap Opgroeien komt op elk overleg welzijn aan bod samen met de registratie van de bijna-ongevallen die een zinvol instrument zijn om aan preventie te doen.

Bij de medewerkers telden we in 2021 slechts 1 arbeidsongeval met medische tussenkomst. Het omslaan van de voet bij verplaatsing naar de verzorgingstafel was de oorzaak van een verstuijingsletsel met 7 dagen arbeidsongeschiktheid. Verder registreerden we nog 1 ongeval met slechts EHBO-verzorging (snijwonde) en 2 ongevallen zonder medische verzorging of arbeidsongeschiktheid (struikelen en vallen).

1 medewerker volgde de basisopleiding EHBO en 2 EHBO-hulpverleners volgden de jaarlijkse bijscholingen. Dit laat ons toe om hulp te bieden bij mogelijke kleine letsels.

We registreerden 7 kind-ongevallen waarbij medische tussenkomst noodzakelijk was en 2 kind-ongevallen met EHBO-verzorging. Verder waren er 6 incidenten (onverwachte gebeurtenissen zonder schade) met kinderen. Ook hier is vallen of struikelen de voornaamste oorzaak, gevolgd door kinderen die zichzelf of elkaar krabben of bijten. Bij de incidenten waren er enkele meldingen van vreemde voorwerpen in de kindermund.

Al onze ongevallen, bijna-ongevallen of incidenten worden met het betrokken team geanalyseerd en daaruit volgen maatregelen om de kans op herhaling van dergelijke onverwachte gebeurtenis te

verlagen of weg te nemen. Deze reflectiemomenten werken ook sensibiliserend rond verhoogd risico- en preventiebewustzijn bij de medewerkers.

Onze verbeteracties werden hoofdzakelijk genomen in de domeinen

- Opfrissen van procedures: opruimen, controles speelruimten, taakverdeling, werkinstructies
- Voorzien van collectieve beschermingen door bijplaatsen of verwijderen en vernieuwen van (defecte) onderdelen.
- Aanpassen van het menu en/of bereidingswijze ter preventie van visgraat-incidenten

Er werd sterk gewerkt op het sensibiliseren van medewerkers om alle onverwachte gebeurtenissen te melden en op die manier de risico's op ongevallen vroegtijdig te kunnen inschatten en preventief te benaderen.

De frequentie van controles van slapende kinderen in het kader van wiegendoodpreventie werden opnieuw verhoogd. De jaarlijks controles van bedjes gingen gewoon door. Ook hielden we in elke vestiging de jaarlijkse evacuatieoefeningen. In Elmer West werd geoefend naar een nieuwe verzamelplaats.

Alle wettelijke verplichte controles werden periodiek volgens plan uitgevoerd.

We organiseerden 16 introductiesessies “preventie” voor nieuwe medewerkers of voor herstartende langdurig afwezigen. De thema's die aan bod kwamen op deze intro's waren naast de coronamaatregelen ook handhygiëne, brandveiligheid, rugsparend werken in de kinderopvang, grensoverschrijdend gedrag, preventie van een onbekende persoon in de opvang, lijst met risicovolle of verboden voorwerpen en veilig slapen en spelen.

Met het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk werd maandelijks vergaderd. Voor zowel onze organisatie als voor de verkozen werknemersafgevaardigden was het, dit eerste jaar na de sociale verkiezingen, wat zoeken naar een juiste invulling ervan. De agenda van dit Comité wordt naast een aantal vaste rubrieken aangevuld met periodiek verplichte informatie van de werkgever naar de comitéleden en allerhande vragen over preventie vanuit de werknemers. Omwille van de pandemie gebeurden deze overlegmomenten meestal digitaal. Het Comité heeft samen met de arbeidsarts van de externe dienst op 2 vestigingen een werkplaats-bezoek gehouden.

De werkschoenen die vorig jaar gekozen waren, bleken toch nog voor frustraties en ongemakken te zorgen. Er kwamen meldingen van onvoldoende hygiënisch, oncomfortabel of pijnlijke voeten. Samen met het Comité werd de situatie besproken. Enerzijds is er de wens van de organisatie om, uit veiligheidsprincipes, werkschoenen te voorzien, anderzijds is er de wens van de werknemers naar eigen keuze van type en comfort van werkschoenen. Daarop organiseerden we een bevraging bij alle medewerkers om voor hen belangrijke criteria in kaart te brengen. Zowel vanuit de organisatie als vanuit de werknemers kwam een model naar voor. De bedoeling is om beide modellen te laten testen door verschillende medewerkers, in verschillende vestigingen om zo tot een gedragen beslissing te komen. Dit plan nemen we mee naar 2022.

We organiseerden de opleiding “Levensreddend Handelen” (zie eerder) nadat ze in 2020 noodgedwongen werd geannuleerd wegens de corona-beperkingen.

De pandemie, de frequente wijzigingen van de opgelegde maatregelen en onze lage vaccinatiegraad zorgden voor verhoogde psychosociale druk en stress bij alle medewerkers. Omwille van de wetenschappelijke evidentie van de voordelen van vaccinatie in de kinderopvang promootten we dit actief naar de medewerkers.

De opgelegde maatregelen zoals bubbels, afstand houden en verluchting maakten het onmogelijk om de zo belangrijke sociale contacten aan te bieden, te onderhouden of te stimuleren. Bevorderen van het psychosociaal welzijn werd daardoor nog een hele uitdaging. Gelukkig hebben we in een minder strikte periode en geholpen door het goede weer een ontspannende buiten-team-dag kunnen organiseren.

De vorming “stilvallen geeft veerkracht” moesten we jammer genoeg opnieuw uitstellen.

Het Sociaal Medisch Team bestaande uit de arbeidsgeneesheer en de verantwoordelijken kwam semestrieel digitaal samen om zowel casusgericht als beleidsmatig te werken aan ons aanwezigheidsbeleid. Het doel was om medewerkers die dreigden uit te vallen op te pikken en langdurig zieke medewerkers (deels) terug aan de slag te krijgen. Voor 3 medewerkers was een reïntegratietraject lopend.

COVID

Covid-19 bleef het gehele jaar onze normale werking bemoeilijken. In 2020 was de pandemie nieuw en was het een uitdaging om de maatregelen ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus te organiseren, informeren of faciliteren. Dit jaar lag de uitdaging eerder in het volhouden en het aanpassen van de organisatie aan de steeds wijzigende omstandigheden en opgelegde maatregelen. Ook de veelvuldige afwezigheden door ziekte, isolatie en/of quarantaine en enkele geheel of gedeeltelijke sluitingen van leefgroepen omwille van een te hoog aantal besmette personen zorgde voor ongemakkelijke werkomstandigheden.

Enkele cijfers.

Om de verspreiding van het virus te beperken verdeelden we onder onze medewerkers meer dan 500 covid zelftesten ongeveer 1500 chirurgische mondklappers en 250 ffp2 mondklappers. We verbruikten 100 flacons ontsmettende alcoholgel. Er werden 25 bijkomende CO2 meters aangeschaft.

Het draaiboek “Aanpak besmettingen” van Agentschap Opgroeien wijzigde 4 keer. We kregen 12 maal een nieuwsbrief van Kind en Gezin met aangepaste aanbevelingen. We organiseerden vele uren aan covid-gerelateerde informatie en opleiding-sessies voor onze medewerkers.

De onduidelijkheid of medewerkers in het kinderdagverblijf onder “zorg” beroepen moesten worden ingedeeld zorgde voor veel verwarring. Enerzijds moesten de kinderdagverblijven tijdens de lockdowns

openblijven om voor medewerkers van essentiële beroepen kinderopvang te voorzien maar anderzijds konden wij niet rekenen op voorrang bij vaccinatie. 2 medewerkers werden op een zucht van hun beschermende booster-vaccin toch besmet en kregen te maken met symptomen van long-covid.

Basis preventiemaatregelen, zoals afstand houden of nies- en hoest hygiëne zijn onmogelijk of ontoepasbaar in een kwaliteitsvolle en pedagogisch verantwoorde situatie tussen kinderbegeleider en haar/zijn kinderen in de leefgroep.

Als organisatie waren we ervan overtuigd dat het openhouden van onze leeggroepen tijdens deze crisis cruciaal was om de algemene en fysieke of mentale gezondheid van jonge gezinnen te vrijwaren en de economische gevolgen te beperken. Toch werden we nooit (en zijn we nog steeds niet) ingedeeld bij de groep die verplicht moet gevaccineerd worden. Hierdoor zaaide men verdeeldheid tussen de medewerkers in alle geledingen van onze organisatie. We zullen ons nog enige tijd moeten inspannen om deze verdeeldheid te herstellen en het psychosociaal welzijn op het niveau van 2019 te krijgen.

Vele medewerkers toonden zich bijzonder moedig en waren maatschappelijk zeer begaan door in deze periode het beste van zichzelf te geven. Zij moesten één of meermaals in quarantaine door hoog risico besmettingen, leefden geïsoleerd van hun naasten of werden zelf besmet. Zij gaven dagelijks, in de steeds veranderende situaties, de beste mogelijke zorg en opvoeding aan de kinderen in de opvang. De inspanningen van deze kinderbegeleiders kunnen niet genoeg benadrukt worden.

INFRASTRUCTUUR

Onze technische medewerkers hadden ook dit jaar hun handen vol met het onderhoud, instandhouding en verbeteren van de verschillende technische installaties in onze vestigingen. Het melden van technische defecten door de verantwoordelijken werd dit jaar gedigitaliseerd. Hierdoor konden nu ook foto's toegevoegd worden aan de uit te voeren taken. Technische medewerkers konden zich zo beter voorbereiden, veiliger werken, sneller reageren en beter communiceren met de verantwoordelijken.

De taken van de technische medewerkers zijn zeer uiteenlopend en gaan van het ontstoppen van afvoerleidingen, plaatsen van waterleidingen, schrijnwerkerij, aanpassen van de elektrische installaties tot het herstellen van informatica defecten. Meer dan 500 taken werden dit jaar aangepakt.

Ook preventieve onderhouden, zoals het reinigen van dakgoten of het verwijderen van mos aangroei op de terrassen werden door hen uitgevoerd.

Daarnaast zijn zij een belangrijke schakel in preventie van ongevallen door het uitvoeren van periodieke onderzoeken zoals nazicht van de noodverlichting of autonome rookdetectoren.

Veder voeren zij allerhande transporten uit. Dit gaat dan over leveringen tussen de vestigingen of afhalen van materialen bij leveranciers op partners. Zo werden er in 2021 een 100-tal transporten uitgevoerd.

Naaste de jaarlijkse onderhouden van de HVAC-installaties door onderhoudstechnici deden we dit jaar ook beroep op externen voor het herstellen van de gevelramen in West (na vandalisme), het herstellen van elektrische rolluiken in Elmer Noord en Elmer West, verzwarende van de elektrische installatie in Elmer Zuid en plaatsen van een gsm-versterker Elmer in de Stad.

Voor Elmer West werd een ontwerp van erfactovereenkomst met de gemeente Molenbeek opgemaakt. We hopen deze te finaliseren in de loop van 2022, zodat we eigenaarsbevoegdheden hebben om een aantal herstellingen in eigen hand te nemen.

KWALITEIT EN KWALITEITSCONTROLE

Sinds jaren werkt Elmer systematisch rond de kwaliteit van de dienstverlening. We beschikken over een kwaliteitshandboek, met een aantal procedures (P), waarin verwezen wordt naar een reeks werkinstructies (W), formulieren (F), lijsten (L), standaardbrieven (SB) en functie- en competentieprofielen (FPCP). We werken met een jaarplanning, waarin we oplistten welke doelen we ons stellen, wie ervoor verantwoordelijk is en wanneer deze zullen uitgevoerd worden. Deze plannen dienen als basis voor de opmaak van de begroting. We doen aan interne controles, zoals bevestigingen, observaties en audits met als doel ons systeem en onze dienstverlening continu te verbeteren.

De basis van kwaliteitszorg is steeds zoeken naar verbetering. Het kwaliteitssysteem is daarom ook voortdurend in ontwikkeling. Naar aanleiding van overleg, voorvallen, opmerkingen door derden, observaties is het belangrijk steeds wijzigingen aan te brengen in de concrete werking én in de geschreven documenten.

TEVREDENHEID VAN DE KINDEREN

Het welbevinden en de betrokkenheid zijn voor ons indicatoren voor tevredenheid van kinderen. De ZIKO-observaties zijn een belangrijk middel om onze pedagogische kwaliteit bij te sturen. Ze zijn een bron om dingen in vraag te stellen, maar geven ook bevestiging dat bepaalde acties en afspraken resultaten opleverden. Ook het Ziko-Vo-instrument geeft op individueel niveau zicht op welbevinden en betrokkenheid van kinderen. Dit observatie-instrument bespreken we op geregelde tijdstippen met de ouders.

TEVREDENHEID VAN DE OUDERS

Kwalitatieve breng- en haalmomenten zijn de basis van een goede en wederkerige relatie met de ouders. Op die momenten kunnen de begeleiders onmiddellijk inspelen op vragen en suggesties van ouders. Dit werd bemoeilijkt tijdens de periodes van lockdown en code rood. Ouders moesten hun aanwezigheid beperken en konden niet in de leefgroep komen.

Naast deze informele vorm van het luisteren naar noden en verwachtingen van de ouders zijn er ook de meer formele vormen. Telkens wanneer een kind twee maand in een leefgroep verblijft, organiseren we een tevredenheidsgesprek met de ouders. De aandachtbegeleider vraagt de ouder hoe deze het welbevinden inschat van het kind. Ook komt het vertrouwen en het welbevinden van de ouder aan bod, naast meer specifieke zaken zoals de interesses en ontwikkeling van het kind en de mogelijkheden van de ouder om te participeren in de opvang. Ook deze gesprekken stonden op een laag pitje tijdens de corona-periode. We experimenteerden met gesprekjes via Whatsapp en in de tuin.

Naast deze individuele gesprekken organiseren we elke twee jaar een schriftelijke bevraging. Op het einde van het jaar lanceerden we een bevraging via google forms in 3 talen, of op een papieren versie. 137 of 47% van de ouders die toen naar Elmer kwamen namen deel aan deze bevraging. Begin 2022 volgt de analyse van de antwoorden en worden acties uitgewerkt.

MEDEWERKERSBEVRAGING

Eind vorig jaar organiseerden we een bevraging bij de medewerkers. De responsgraad bedroeg met 92 ingevulde enquêtes quasi 100% van de actieve medewerkers, hetgeen voornamelijk te danken was aan de toegankelijke manier van bevragen via een google-form. Deze bevraging werd afgenomen in het midden van de pandemie. Zeker thema's zoals cohesie en interne communicatie kwamen als extra aandachtspunten naar voor. Ook praktische zaken zoals de nood aan extra personeelsruimte om te kunnen pauzeren in bubbels werd aangehaald.

Acties op basis van deze bevraging waren:

- Extra ondersteuning in leefgroepen met kinderen met specifieke zorgnoden en individuele ondersteuning van de referenten (aandachtspersonen voor kinderen met specifieke zorgnoden)
- Taalondersteuning voor medewerkers in de vorm van conversatietafels
- Zorgen dat leefgroepoverleg doorgaat, ook wanneer er veel zieken zijn en andere vormen van betere interne communicatie
- Teamverbindende activiteiten
- Zorg voor de "sandwich-functies". Dit zijn de staffuncties tussen de verantwoordelijken en de begeleiders
- Organiseren van een maandelijkse permanentie van de HR-dienst in elke vestiging

KLACHTENBEHANDELING

Een degelijke klachtenbehandeling is een belangrijk onderdeel van een dynamisch kwaliteitssysteem. We maken onderscheid tussen klachten die schriftelijk en opmerkingen die mondeling behandeld worden. Klachten zijn meer formeel van aard. Het detecteren en oppikken van opmerkingen is minstens zo belangrijk. Daarin proberen we alle medewerkers te sensibiliseren.

We registreerden in 2021 28 opmerkingen en 1 klacht in de verschillende vestigingen van Elmer. Daarvan waren 22 klachten/ opmerkingen gegrond, 6 waren onduidelijk en 1 was ongegrond.

De klacht van een ouder betrof gebrek aan communicatie bij een incident met een kind (krab op de wang) na een gelijkaardig incident een week ervoor.

De opmerkingen kwamen van ouders (20), medewerkers (7) en externen (1). De helft van de opmerkingen van ouders ging over een gebrek aan of de wijze van communicatie. Hoewel we ons reeds lang bewust zijn van dat probleem en we al vele pogingen hebben ondernomen ter verbetering, zullen we hier toch een tandje moeten bijsteken. Andere opmerkingen van ouders waren meer divers: verzorging, pedagogische omgang, pedagogische continuïteit, wissel of verlies van kledij en het opvangplan. De opmerkingen van de medewerkers betroffen werkmaterialen, infrastructuur, interne communicatie en interne problemen tussen medewerkers. De opmerking van de externe betrof het onvoldoende toepassen van de afspraken rond het dragen van mondmaskers in de gangen.

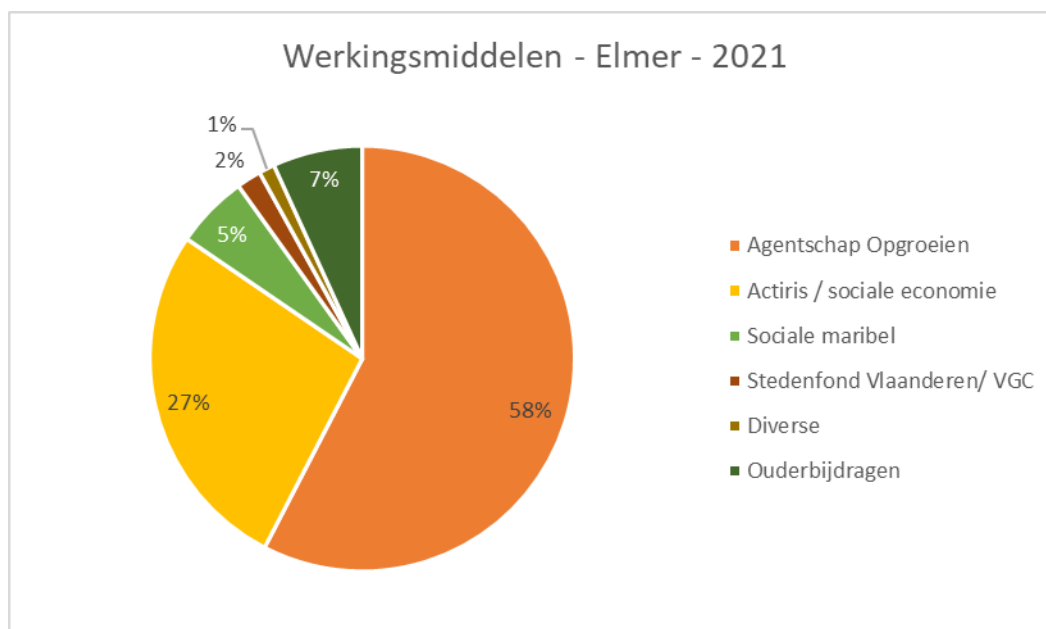
Intern reflecteren na een opmerking of klacht is ingebouwd in onze manier van werken. Dit helpt om de gedragenheid en de zorg van het hele team te stimuleren, zowel in de eigen vestiging als op niveau van de organisatie. Telkens bekeken we of er preventieve acties nodig waren, zodat dergelijke klacht/opmerking zich niet meer zou voordoen en of het kwaliteitssysteem moest aangepast worden.

EXTERNE AUDITS

In 2021 kregen we geen bezoek van de Zorginspectie. Nu en dan kregen we inspectie van het F.A.V.V. in functie van het veilig bereiden van de maaltijden. Deze bezoeken verliepen steeds vlot.

FINANCIËEL EN BESTUUR

De grootste structurele financieringsbronnen voor de dagelijkse werking van Elmer komen van Agentschap Opgroeien en Actiris / Sociale Economie. Aanvullende middelen komen het fonds Sociale Maribel en Stedenfonds Vlaanderen/ V.G.C.. Elmer tekent regelmatig in op projectmiddelen zoals Erasmus+.

Voor investeringen kunnen we meestal rekenen op middelen van V.G.C. en van V.I.P.A.. Dit jaar waren er echter geen infrastructuurdossiers.

We realiseerden in 2021 een positief resultaat, ook dit jaar deels te wijten aan de voor ons gunstige compensatieregeling van Agentschap Opgroeien tijdens de corona-maanden.

Als "heel grote vzw" lieten we onze rekeningen controleren en evalueren op hun correctheid door een revisor. Deze leverde een positief verslag af.

Elmer wordt als vzw bestuurd door sympathisanten van de organisatie, die hun expertise ten dienste stellen van de organisatie. Anderen engageren zich als lid van de Algemene Vergadering en volgen de opdrachten van het bestuur op. Via deze weg willen we hen bedanken voor hun vaak jarenlange betrokkenheid!

BESLUIT

Terugkijkend op een boeiend jaar zijn we nog meer overtuigd geraakt van het belang van ons werk en onze sector. Jonge kinderen en hun ouders kunnen zoveel baat hebben bij een sterke en kwalitatief hoogstaande dienstverlening.

Maatschappelijk is dit besef echter nog niet aanwezig. Kinderopvang blijft een imago hebben van “zorgen voor kindjes, luiers en snottebellen”. Zorg is belangrijk, maar kinderopvang moet vooral een pedagogisch milieu zijn. Jonge kinderen zijn bovendien heel kwetsbaar, omdat ze hun mondigheid nog moeten uitbouwen. Hierin moet een maatschappij willen investeren.

Tijdens de pandemie merkten we dat we als sector essentieel waren – dat wisten we al! – maar op geen enkel moment prioritair. En dat begint te wegen. Dagelijks geven we het beste van onszelf, zoeken we naar verbetering en gaan we nieuwe uitdagingen aan. We zien de impact bij de kinderen én hun ouders. Dit vertaald krijgen naar de maatschappelijke opinie is een belangrijke opdracht. Onze actie op het Martelarenplein in mei was daartoe een eerste aanzet. Dit zal echter niet volstaan. Een volgehouden roep vanuit de sector zal nodig zijn om echt verandering te realiseren.

Ook deze uitdaging willen we aangaan!

Met dank aan...

De weg naar werk

